

S A C R A
CONGREGATIONE
PARTICVLARI
A' SANCTISSIMO
DOMINO NOSTRO

Deputata

I N C A V S A

Tirafonen.

Beatificationis, & Canonizationis

VEN. ANCILLÆ DEI

S O R O R I S
MARIÆ A' IESV
D E A G R E D A

*Synopsis Additionalis Observationum,
& Responſionum pro vltima Deci-
ſione Opusculorum prædi-
ctæ Seruæ Dei.*

ROMÆ, MDCCXXXVIII.
Typis Reverendæ Camerae Apostolicæ.

Superiorum permissu.

S A C R A
CONGREGATIONE
P A R T I C U L A R I
A. S A N C T I S S I M O
D O M I N O N O S T R O

Deputata

I N C A V S A

T r a s t o r e n s i s

Beatificationis, & Canonizationis

V E N. A N C I L L E D E I

S O R O R I S

M A R I Æ A. I E S U

D E A G R E D A

Synopsis Additionis Observationum,
& Responsorum pro prima Decis-
sione Opusculorum predi-
ca & Secus Dei.

R O M Æ, M D C C X X V I I I .
Typis Reventis Camera Apostolica.

Superiorum permissu.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO
CLEMENTI
PAPÆ XII.

Seraphica Minorum Religio.

SYNOPSIS
ADDITIONALIS

OBSERVATIONVM, ET RESPONSIONVM

*Pro vltima decisione Opusculorum
Ven. Ancillæ Dei Sor. Mariæ
à Iesu de Agreda.*

Beatissime Pater.

Lacuit SANCTITATI VESTRÆ super negotio Librorum Venerabilis Abbatissæ Mariæ à Iesu Agrediens Congregationem particularem à Prædecessoribus S.V. deputatam ex integro innovare, & constituere, primò quidem ex quinque Eminentissimis Theologis iuxtà exigentiam negotij, idque auditis DD. Fidei Promotore, & Sacrorum Rituum Congregationis Secretario, & postmodum iustis de Causis, vti venerabundi supponimus, trium illorum loco, nimirum Bellugæ, Cienfuegos, & Cibo, ex quinque alijs Eminentissimis, & quatuor Consultoribus Doctrina, & pietate præclaris, non quidem, vt præfatos Libros examinarent, sed vnicè vt rationes eidem Causæ faventes ab his, quibus onus eam promovendi incumbit, audirent, & casu quo aliqua desuper emergeret difficultas, S.V. monerent, & Seraphicæ Minorum Religioni, vtpote Parti interesse habenti, eam communicarent, ad tenorem dispositionis Alexandri VIII., & Innocentij XII. dudum emanatæ, atque in Summario Positionis prioris exhibitæ recitatæ, ne prætextu villo diu-

2
tius retardaretur progressus Causæ principalis Beatificat., & Canonizat. Ven. eorum Librorum Authoris ab anno 1679. de benignitate Ven. Innocentij XI. ad aperitionem vsque Processus Apostolici annuente Clemente X. confecti introductæ.

- 2 Placuit præterea S.V. Causam hanc, sibi prout de iure avocare, decidendamque reservare, atque semoto quocumque obstaculo, quod eousque forsitan fuerat passa, eam in pristinum statum restituere, aditu necnon præcluso ad novas deinceps difficultates excitandas, iustissima de causa insinuata, diuturnioris nimirum dilationis Causæ principalis vitandæ,
- 3 In eum itaque finem adeo benignæ iustæ dispositionis executionis fusa satis Responsio ad Censuram sub venerando S. Officij titulo dudum emanatam præfatæ Sacræ particulari Congregationi in examen fuit pro parte Seraphicæ Religionis exhibita, pro Iudicio efformando de illius sufficientia, vel insufficientia. Post maturum diuturnum tamen examen illius, initumque Congressum omnium Deputatorum die 2. Ianuarij 1734., nulla quæ apparuerit, vt sperabatur, capta fuit desuper resolutio, sed statutum dumtaxat, novas quasdam difficultates superesse evacuandas: quatuor itaque Censuræ, sive Iudicia sub titulo observationum; sive reflexionum à quatuor ex novem Deputatis Iudicibus efformatas in scriptis de mandato S.V. in Responsonem Postulatori sunt communicata, quibus omnibus, & singulis fusam satis necnon satisfactionem ipse exhibuit.
- 4 An autem ex hisce quidquam resultet, quod legitimè prout de iure impedire valeat, aut debeat progressum ad vltiora Causæ principalis in vim Decreti generalis à san. mem. Urbano Octavo de voto Sacræ Vniversalis Romanæ Inquisitionis emanati vnice præscribentis, sive restringentis Examen similium Scriptorum, cuiuscumque sint conditionis, sive revelationes, sive piæ meditationes, sive discursus naturales, super materiam, sive doctrinam in eis contentam: *An videlicet errorem aliquem contineant contra Fidem, vel contra bonos mores, vel contra Doctrinam communiter receptam in Ecclesia*: hoc opus vnice, hic labor est, nisi novæ leges pro examinandis similibus scriptis contra adeo prudentissimum Decretum, eiusque inconcussam observantiam excogitentur.
- 5 Quidquid itaque aliunde contra laudatos Libros obiectum appareat in præfatis observationibus, puta circa Vitæ Sanctitatem, & Virtutum eorum Ven. Authoris, circa facti veritatem, formam, modum, & qualitatem revelationum, sive visionum, quas ipsa serio, iteratoque asserit habuisse, in suis scriptis narratas, an videlicet sint à Deo verè factæ, & receptæ, anve potius piæ meditationes, vel discursus naturales? an illusiones, vel meræ imaginationes? an somnia, vel figmenta? an novæ inauditæ, & multiplices? an de rebus altissimis, & eousque non referatis? an de Mysterijs, vel de rebus, quæ in Scholis hinc inde agitantur, an levia, sive exigua, atque inutilia, & tandem stulta, sive inepta? quidquid inquam ex his Capitibus, vel aliquo eorum obiectum appareat, velut importunum, sive extra munus Revisorum ad effectum, sive finem per præfatum Decretum generale præ-

præscriptum putari, ac despici debet, utpote soli Domino Fidei Promotori de iure animadvertendum reservatum, atque in Sacrorum Rituum Congregatione examinandum, accedente tempore super dubio Virtutum in specie excitando, non retardato interea progressu Causæ principalis ad ulteriora, uti validissimis fundamentis Doctrinarum, exemplorum, inalterataque observantia Sanctæ Sedis in Restrictu exhibito pag. 13. à num. 19. vsque ad 25. inclusivè demonstratur.

6 Inde clarè colligitur, quàm inanis, vanus, & importunus sit scopus observationum præcipuus, in id collimans, uti ex ipsis apparet, præfatos libros non debere in Ecclesia admitti, eo quod velut revelati, cunctaque in illis contenta ab eorum Authore de fide credenda proponantur. Si tamen sensus genuinus planus, & expressus, quo Ven. Author sua scripta velut à Deo sibi privatè revelata proponit, attentè pensetur, clarius adhuc apparebit huiusmodi scopum, nedum vanum, & importunum, sed violentum potius ex non rectè considerata literali eiusdem mente, uti constat ex abunde dictis, atque nonnullis exemplis roboratis in responsione tum pag. 2. sub titulo: *Doctrina generalis pro responsione observanda proponitur lit. C.*, tum pag. 8. primæ Classis *lit. E.* à num. 25. vsque ad 32. sub titulo: *Responsio ad singula paratur*, tum & quidem expressius pag. 12. eiusdem Classis sub titulo: *Mens Ven. Authoris de fide præstanda suis scriptis, ac revelationibus*, atque in restrictu pariter pag. 10. à num. etiam 10. vsque ad 18. breviter insinuatis.

7 Ea igitur attente considerari exoramus, apertissimeque agnoscitur, quàm sinistre Ven. nostræ Abbatissæ imputetur sua scripta, ac revelationes univèrsæ Ecclesiæ de fide credenda proponere excogitasse: Porrò ea superno Lumine mediante scripisse sincere, iteratoque fatetur, & uti talia sibi revelata privatè recenset, referat, ac proponit, sed non alijs velut de fide credenda in Ecclesia: cum omnia, & singula, veluti vera filia, subditaque eiusdem Sanctæ Ecclesiæ emendationi submittere protestetur, ac fateatur id solum credere, ac tenere, quod ipsa Sancta Mater Ecclesia crediderit, & approbaverit, & quæ improbaverit, & reiecerit, ipsam quoque improbare, ac reijcere, in eaque obedientia vivere, ac mori velle, ut videre est pag. 4. Responsionis num. 17. ubi ad literam ea protestatio, cui alia similis in alijs scriptis privatè revelatis vix invenietur, & qua sola, omissis alijs quampluribus, apertissime evincit sinistram violentamque imposturam Ven. Authori imputatam exadverso.

8 An autem, & qualiter eidem asserenti sua Scripta per Divinam revelationem privatam sit credendum, sive qua fide sit eius asserenti, atque obiectis uti talibus narratis sit assentiendum ibidem, ubi supra num. 17. declaratum non minus expressè manet, non alia nimirum quàm pia, prudenti, humana, debita, ac fundata in constanti pacifica possessione famæ Sanctitatis, Virtutum, & Miraculorum, qua pollet, uti multis persuadetur, ubi supra sub titulo citato *Responsio ad singula paratur*: etenim ut inibi etiam adstruitur revelationes privatæ, quales sunt præsentis, possunt considerari respectu animæ eas recipientis, vel respectu

aliorum, quibus vt tales verbo, aut scripto narrantur. Primo modo certissimum est illis fide supernaturali suscipientem assentiri debere, eo & maximè, quando animæ sufficienter proponuntur, quando nimirum certò, firmiterque cognoscit lumine prophetico infuso non solum veritatem obiecti revelati, sed etiam attestationem Dei loquentis, vel revelantis, dum ergò revelatio, resque revelata sic proponitur, anima illam recipiens tenetur, quin cogitur revelationi, & rei revelatæ fide certa, & firma assentiri, itaut dissentiri etsi velit, non valeat: vti ibidem vbi supra ex Sacris Doctoribus, Theologis, & exemplis demonstratur, & in hoc sensu intelligenda sunt verba Ven. Authoris quibus serio, iteratoque testatur lumine superno quodam superfusam fuisse, quo certo firmiter cognoscebat, ac credebat revelationes suas, obiectaque sibi revelata, quæ referat à Deo esse, qui eam alloquens testabatur de earum veritate.

- 9 Respectu attamen aliorum, quibus non immediate fiunt, nec per medium infallibile aliquod, sed ab eo mediante, qui revelationes recipit, & narrat proponuntur, non eis fide Divina assentiri debent, nec tenentur, sed fide tantum pia, prudenti, humana, intra terminos probabilitatis, atque relicta unicuique eas legenti, sive audienti libertate oppositum sentiendi, quod sint, vel non sint veræ revelationes; Supposito tamen pio prudenti humano conceptu de eius Vitæ Sanctitate, Virtutum, & Miraculorum, Iuris præsumptionem in suum habet favorem, vt eius Testimonium velut verax, ac per consequens credibile, pia probabili fide habeatur, veraque pariter in eo sensu obiecta revelata.
- 10 Ex his ergo satis præclusus manet scopus præcipuus observationum velut inanis, & importunus ad effectum, de quo in præsentibus, neque enim agitur, an sint, vel non sint, prælaudati Libri revelati, neque examen eorum desuper versatur, sed vnice supra materiam, sive Doctrinam in eis contentam iuxta literalem expressam Legem, sive Decretum generale recitatum, eiusque inalteratam apud Sanctam Sedem observantiam, Iure tamen reservato, vti dictum est, Domino Fidei Promotori, tempore accedente super dubio de Virtutibus excitando id animadvertendum: tunc enim munus, & onus eius erit, quascumque animadversiones, quæ sibi occurrent, Sacræ Congregationi examinandas proponere.
- 11 Neque Librorum Defensores, vti non minus libere exadverso imaginatur, aliud prætendunt, quàm adeo expressam mentem eorum Ven. Authoris notam facere, longeque minus positivam illorum approbationem à Sancta Sede habere, sed pure permissivam, eam nimirum, qua innumera alia Servorum, vel Servarum Dei Scripta etiam per revelationem legi in Ecclesia permittuntur, vel illa, quam Eminentissimus Turrecremata in Concilio Constantien. obtinuit revelationum S. Birgitæ, & quidem ex motivo eodem in substantia per Decretum generale Urbani VIII. præscripto, quod nimirum præfatæ revelationes nullum continerent errorem contra fidem, bonos mores, vel doctrinam communem Ecclesiæ.

- 12 Ne veruntamen vllus desuper scrupulus supersit, quin potius omnis vanus timor euanescat, cunctis necnon pateat mens Ven. Authoris, eiusque Defensorum circa fidem suis Scriptis, ac revelationibus præstandam, præmissam eius expressam protestationem, qua suam historiam concludit, eidem in principio apponi, ac solita iuxta præfatum Decretum protestationi deinceps adiungi, si placeat præcipi peroptamus: Sic enim cunctis patebit, quomodo contineri debeant in fide præstanda his, quæ velut reuelata in ea historia narrantur, non alia nimirum, quàm pia humana intra terminos prudentis probabilitatis, relicta omnibus, & singulis libertate assentiendi, vel dissentiendi tam essetæ reuelationi de facto, quàm obiectis reuelatis. Sicque tandem semoto quocunque scrupulo, siue scopulo ad examen præcisum, ac præscriptum materiæ, siue doctrinæ securè procedatur.
- 13 His igitur explanatis, stabilitis, atque suppositis, quæ, & qualis sit materia, vel Doctrina in Libris Ven. eorum Authoris contenta, aperire, & explanare operæ pretium duximus, vt videatur, an aliqua propositio, Doctrinæ, vel etiam unicum Iota, siue apex in eis reperiatur *contra fidem*, vel *contra bonos mores*, vel *contra Doctrinam communiter in Ecclesia ex Sacris Concilijs, traditionibus, vel Sanctis Patribus communi calculo acceptam*, siue traditam concludatur? idque positivo aliquo fundamento efficaci, prout necesse est, manetque probatum in principio præsentis Positionis numer. 7. sub titulo: *Status Causæ*.
- 14 Porrò materia, siue Doctrina, vt ex titulo tribus Operis partibus præfixo apparet, Descriptio est historica veræ mysticæ Dei Ciuitatis, siue historia totius Vitæ Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ: Scopus verò, siue argumentum præcipuum aliud in summa non est, quàm vita integra, acta, & Mysteria eiusdem Deiparæ. Finis autem à Deo inter alios præintendus in ea historia, his nostris temporibus manifestanda, est omnium mortalium oculis benignè proponere exemplar viuissimum cunctarum virtutum, siue omnigenæ perfectionis ideam practicam, vt pro modulo suo quisque potentissimo hoc exemplari suavi energia ad imitationem alliciatur, vt non semel, sed sæpe sapius in hac historia inculcatur: & reuera Vitam Beatissimæ Virginis, vtpote quæ aliud non est, quàm absolutum transumptum totius Vitæ Sanctissimi sui Filij Iesu Christi Domini nostri, vt SS. Patres vno ore fatentur, cum ipsisque nostra Ven. Author passim, efficacissimam, immo efficaciorē esse ad eum finem, quam omnium Sanctorum historias etiam collectiuè sumptas, quæ ad Matris, & Filij imitationem inducat; Iidem Sancti Patres, Marianique Doctores, & Theologi testantur.
- 15 Cum itaque hæc historia integram Cœlestis Reginae Vitam, velut materiam contineat, nihil aliud desiderari potest, quominus in ea totius Christianæ perfectionis, omniumque Virtutum Prothotypon iustis coloribus delineetur, vt meritò dicere audeamus, opus hoc fini præcipuo à Deo præintento insinuato vndique accommodum esse, quin diutiùs immorari desuper opus sit, ex dicendisque constabit.

- 16 Sed quoniam in hac historia occasione describendi Sacratissima Virginis Vitam, Virtutes, gesta, Sacramenta, & magnalia, quæ eidem fecit, qui potens est, præcipua nè dicamus, omnia Christianæ Religionis Myſteria à præexcellſo Incarnationis Divini Verbi in Utero Virginis, vſque ad admirabilem eius Aſcenſionem in Cœlum, & aduentum Spiritus Sancti, mirè expenſa, ſingulariterque intertexta inferuntur, ac explanantur, idque ſtylo lacteo, & perſpicuo omnium captui ſeſe inſinuante maximi ponderis, & vtilitatis eius materia æſtimanda eſt ad præſata Myſteria cum fruſtu capienda, & edocenda, ad omnes errores contra Catholicas veritates militantes exarmandos, ad mores Catholicorum degeneres corrigendos, ad virtutes exercendas, vitiaque extirpanda, atque ad animas ſpirituales in tramite perfectionis progredi anhelantes opportuna.
- 17 Hæc in ſumma eſt materia generalis, quam præſens Historia complectitur: descendendo tamen ad ſpecialiora referenda, non vltimum locum promeretur, quod in ea multis efficaciffimis motiuis Fideles alliciuntur, & perſuadentur ad æſtimationem, venerationem, amorem, & obedientiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ debitam, quod vt patens fieret, innumera poſſent adduci Venerabilis Authoris teſtimonia, quibus non perfunctoriè, ſed ex profeſſo de his agit, & præcipuè part.2. num.807. Sanctæ Eccleſiæ inconcuſſam firmitatem, & nunquam labefactandam conſtantiam egregiè deſcribit, vt videre eſt: numero quoquè 845. eiufdem part. Seueram Dei vlticem indignationem in eos, qui illam prout par eſt, non venerantur, referat. Item num. 1380., quàm anxie, & affectuoſè Chriſtus Dominus apud Gethſemani orans Patri Æterno eam commendauit, declarat. Deinde part.3. num.494. eadem Sancta Eccleſia depingitur non aliunde trahens originem, quàm à Diuinitate, & ita pura, ſpecioſa, ac refulgens velut ex diamante fabricata, atque lucidiſſima cryſtallo multis ſmaragdineis lapidibus decorata.
- 18 Omittimus alia quamplura eius Teſtimonia præſenti inſtituto conſentanea: haud tamen prætermittere valemus teneriſſima verba, quibus dulciſſima Mater, & Virgo Maria vltimum vale dixit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ab eius Famula part.3. num.722. recensita videlicèt: *Sancta Catholica Eccleſia, quæ futuris Sæculis Romana vocaberis, Mater, & Domina mea, vnicuſque Theſaurus. Tu quidem vnicum refugium in exilio meo, tu in laboribus meis ſolacium, & refrigerium meum. Tu lætitia, & ſpes mea. Tu in itinere, & ſtadio ſeruatrix mea. In te vitam Patria mea extorrem egi. Tu me ſuſtentasti ſemper, ex quo à tuo, meoque capite Ieſu Chriſto Filio meo, & Domino eſſe gratiæ accepi. In te repositi ſunt infiniti Teſauri. Tu eſ fidelibus filijs ſecurus ad Terram promiſſionis tranſitus. Tu eis obnoxiam tot periculis, & difficultatibus peregrinationem ſecuram reddis. Tu eſ Domina Gentium, cui omnes debent honoris, & reuerentiæ tributum. In te ſunt inæſtimabilis valoris pretioſiſſimæ gemmæ; Iniuriæ, aduerſitates, ſudores, tormenta, Crux, & mors, omnia in morte Domini mei Patris, Magiſtri, & Capitis conſecrata, ſelectiſſimiſque Seruis, & Amicis intimis ſeruata. Tu me ſpecialibus Cimellis decorasti. Tu in te habes ipſum.*

Authorem tuum in Sacramento repositu m. Felix igitur tu Mater mea Ecclesia militans: In te omnis sollicitudo mea. Tempus est iam, ut ad peregrinationis meae terminum veniam, tu tantorum bonorum fac me participem. Perfunde me copioso liquore Sanguinis Agni immaculati, qui in te quidem pro expurgandis, & sanctificandis pluribus Mundis sufficiens est: Ego verò expensis mille vitis, tuas facere vellem omnes Nationes. Ecclesia mea honor, & gloria mea: Iam te in hac mortali vita relinquo, sed in aeterna gaudens gaudentem inueniam in illo immutabili esse, ubi totam clauditur, & inde te affectuosè aspiciam, semperque tua incrementa, & progressus curabo. O verè digna tantæ Matris verba honoris, æstimationis, & amoris erga S. Ecclesiam expressiua!

19 *Vt amplius tamen conceptus desuper efformetur, verba eiusdem Beatissimæ Virginis, quibus Famulam suam instruens, eique causam, quibus cor suum mouebatur ad eam æstimationem manifestans alloquitur, adiungimus part.3. num.728. huius tenoris: Filia mea quoniam miraris æstimationem, quam de Sancta Ecclesia habui, & amorem ingentem, quo illam prosequer, volo tuos affectus amplius promouere, ut & tu erga eandem nouam æstimationem concipias: Non poteris, dum vitam ducis mortalem, id plenè assequi, quod mihi, dum Sacram contuerer Ecclesiam, in interiori meo consingebat: Ultra tamen, quod agnouisti, plus quidquam intelliges, si ponderaueris causas, quibus cor meum mouebatur: hæc nimirum fuerunt Sanctissimi Filij mei amor, & opera eidem Sanctæ Ecclesiæ exhibita, & in hisce tua sit die, noctuque meditatio: Ex his namque, quæ Maiestas Sua pro Ecclesia gessit, quo eam amore prosequeretur, optimè deprehendes: Ut eius esset caput in hoc Mundo, & Prædestinatorum semper, è sinu Aeterni Patris descendit, & de meis visceribus carnem sumpsit humanam; ut Filios eius, qui ob primum Adæ peccatum perierant, recuperaret, carnem mortalem, & passibilem suscepit: ut ipsi Ecclesiæ relinqueret suæ innocentissimæ vitæ exemplar, & doctrinam pariter veram, & salutarem; triginta tribus annis cum hominibus vixit, & conuersatus est, ut eos effectiue redimeret, atque infinita gratiæ, & gloriæ bona compararet, quæ Fideles promereri nequibant, durissima tormenta subiit, sanguinem suum fudit, & dolorosam iuxta, ac ignominiosam mortem Crucis acceptauit, atque ut ex suo Corpore exanimi Ecclesiæ mystice prodiret, illud lancinari permisit.*

20 *Quoniam verò (prosequitur) Aeternus Pater multum sibi complacuit in eius vita, passione, & morte, disposuit idem Redemptor in Ecclesia Sacrificium Corporis, & Sanguinis sui, in quo eius memoria innouaretur, & Fideles illud offerentes, Diuinam placarent Iustitiam, ipsique satisfacerent, simulque ipse Sacramentali præsentia, perpetuò in Ecclesia maneret, ut Filios suos spiritualitè aleret: hi verò haberent apud se ipsummet gratiæ fontem, viaticum, & certum aeternæ vitæ pignus: ad hæc omnia misit super Ecclesiam Spiritum, qui eam suis Donis, & sapientia repletet, eundemque promisit, ut eam duceret, & moderaretur omni procul periculo; Eandem ditauit omnibus suæ vitæ, Passionis, & Mortis, quæ medijs Sacramentis ipsi applicauit, atque omnia intuens, quibus homines indigerent, ab ortu ad mortem usque, ut à peccatis munderentur, ad perseuerandum in gratia ro-*

borentur, ut à Dæmonibus defenduntur, utque ab eis armis Ecclesiæ victoriam reportent, & propriæ naturales passiones eneruentur, ac pro omnibus ministrandis proportionatos, & idoneos Ministros destinauit. Familiariissimam necessitudinem in hac Militante Ecclesia conseruat cum Animabus Sanctis, quas suorum arcanorum participes reddit, & pro ipsis, quando ad gloriam suam expedit, miracula patrat, mira que operatur: Suis operibus obstrictum se exhibet, suasque orationes, tam pro se ipsis, quàm pro alijs suas exaudit, ut Sancto- rum in Ecclesia conseruet communionem.

21 Reliquit etiam (adiungit) in eadem Ecclesia lucis, & veritatis fontem, Sancta scilicet Euangelia, Sacrasque Scripturas à Spiritu Sancto dictatas, Sacrorum Conciliorum diffinitiones certas, & statis temporibus opportunis, misit ipsi Doctores Sapientissimos, dedit Magistros, & Viros eruditos, Prædicatoresque Sanctos abundanter. Illustrauit ipsam Sanctis verè mirandis. Decorauit Religionum varietate, in quibus vita perfectæ, & Apostolica emissa professione conseruatur. Pluribus Prælatiis, & Dignitatibus eius gubernium moderatur, & ut in omnibus debitus ordo, & constantia elaceret, ipsi proposuit unum, supremum Caput, nempe Summum Põntificem Romanum cum suprema Potestate, & Diuina plenitudine, ut esset huius admirabilis Corporis mystici Caput, ipsumque defendit, & ad finem vsque conseruat aduersus Terræ, Infernique potestates. Inter hæc autem Beneficia, quæ suæ dilectæ Ecclesiæ exhibet, non vltimum locum promeretur, quod post Sanctissimi Filij mei Ascensionem in Cælos me reliquit, ut ipsam regerem, & dirigerem, meisque meritis, & præsentia plantarem, & ex tunc in perpetuum Ecclesiam hanc meam reputo; Quippè Altissimus eam mihi donauit, & iniunxit, quatenus velut Mater, & Domina curam eius haberem.

22 Hæc sunt Charissima (concludit Beatissima Mater) ingentes illi tituli, motiua, quæ in me excitarunt, & modò excitant eum, quem versùs Ecclesiam Sanctam amorem in me depræhendisti, voloque, quod eadem in corde tuo excitent similem dilectionem, ut me imiteris quantum ad te pertinet, velut Discipula, Filia mea, & eiusdem Ecclesiæ. Eam itaque dilige, eam venerare, eam æstima ex toto corde tuo. Fruere suis thesauris, Cælique diuitijs, quæ cum suo Authore in Ecclesia sunt reposita. Enitere, ut cum ipsa vniaris, & ipsa tecum: In ea enim habes refugium, & remedium, in tuis tribulationibus solatium, in tuo exilio spem, lumen, & veritatem, quibus inter tenebras Mundi conduceris. Pro hac Sancta Ecclesia vellem, quod per reliquum vitæ tuæ strenuè labores: Eo enim fine tibi desponsata est, ut me imiteris, meaque sequaris vestigia in solitudine infatigabili æmulanda, quam ego, dum vitam ducerem mortalem, versùs eandem Ecclesiam exhibui; hæc quippè maior est felicitas, quæ tibi obuenire valet, quamque æterna gratitudine recognoscere debes.

23 Hæc, licet longiuncula, transcribere libuit, quia in eis origo, delineatio, constructio, constantia, conseruatio Ecclesiæ Catholicæ, quibus donis eam Christus Dominus locupletauit, quibus meritis eius Thesaurum repleuerit, quibus doctrinis armauerit, quibus Sacramentis instruxerit, quibus Magistrorum, siuè Doctorum, Sancto- rumque mirandorum propugnaculis, Sacrarum Religionum varietate contra Dæmonis insultus vallauerit, ac tandem quo modo
illius

illius Monarchicum gubernium sub vno visibili Capite, Romano videlicet Pontifice plenissima Diuina potestate donato, atque perrenni Spiritus Sancti assistentia suffulta tam viuide, tam solidè, tamque efficaciter, & succinctè describitur, vt verè, luceque meridiana clariùs pateat, ea non potuisse nisi Spiritu Sancto singulariter assistente, ac dictante conscribi, siuè referari: Vix namque, & nec vix quidem ex omnibus Scriptis etiam per priuatam releuationem, quæ in Ecclesia communi plausu legi permittuntur, etiam simul sumptis hauriri potest Status Ecclesiæ Militantis tam loculenta, tam copiosa, & omnibus numeris absoluta descriptio: Imò & dicere audemus: vix est Theologus ex his, qui famosiores habentur, quique de Ecclesia fusiùs, & accuratiùs tractarunt, de cuius Scriptis possit decerpi tam exacta energia, facunda, & accurata, Ecclesiæ structuræ apodixis. Hæc porro sola doctrina exarmat, obtruncat, ac iugulat, quotquot aduersùs Sanctam Catholicam Romanam Ecclesiam sub eius principijs modo vsque insurrexerunt errores, vti attentè consideranti patebit, vt propterea non tam Doctrina specialis habenda sit à Beatissima Virgine Ven. Abbatissæ nostræ tradita, quàm absolutissimum Catholicæ Doctrinæ Breuiarium.

24 Sedenim quamquam in præiacta Doctrina præcipua Ecclesiasticorum Dogmatum Capita superno reuerà stylo perspicuè perstringantur, pluribus alijs in locis eiusdem historiae ea seorsim, & distinctè declarantur, expenduntur, & firmantur. Quod etenim attinet ad superioritatem, quam à Christo Domino Sanctus Petrus accepit, vt eius Vicarius, & Ecclesiæ Caput supra omnes Fideles etiam Apostolos, ad reuerentiam, & obedientiam ipsi debitam, ad Charismata, quibus ea de causa reliquis Apostolis anteiuit, præcipuè par. 2. num. 1081. traditur speciali honore Beatissimam Dei Genitricem Coeli, & Terræ Reginam Sanctum Petrum prosecutam velut Ecclesiæ Caput, & Christi Filij sui Vicarium par. 3. num. 64. scribitur S. Petrum in die Penthecostes Sacro eo mouere, ac titulo specialiùs cæteris Apostolis fuisse donis Spiritus Sancti repletum, eadem par. num. 229. habetur Petrum velut Christi Vicarium, Apostolis dispersionis, & prædicationis Provincias authoritatiuè designasse. Item num. 231. obedientia à cæteris Apostolis Petro exhibita opportunè describitur, & deindè exemplo S. Pauli, qui ad pedes S. Petri se deuoluit narratur, quanta quoque reuerentia à primoribus Ecclesiæ Christi Vicario exhibita ostenditur, numeris tandem 403., & sequentibus habetur oratio sine intermissione facta ab Ecclesia pro Petro velut pro eiusdem Capite, vt è Carcere, & vinculis, quibus tenebatur, eriperetur, vbi mirè obumbratur, quanta obligatione Fideles teneantur sospitatem, & incolamitatem Romani Pontificis Christi Vicarij suis orationibus, ac precibus Deo commendare.

25 Et vt alia omittamus quamplura, par. eadem 3. num. 574. eadem Beatissima Virgo in calce Doctrinæ, qua Discipulam, & Scriptricem instruit, venerationem, & obedientiam versùs Romanum Pontificem monet, ac docet his verbis: *Erga Romanum Pontificem summam reuerentiam, & venerationem profiteberis supra cunctos homines, & quando nomen eius audieris, illud inclinato Capite reuere-*

beris, velut quando audis nomen Filij mei, & meum. Ipse enim Christi locum tenet: unde ego dum in Mundo eram, cum Petri nomen audiebam, ipsum facta reuerentia excipiebam; Innumera alia præmittimus exempla recensita in hac historia, & in specie quibus Beatissima Virgo obedientiam, & reuerentiam Petro Christi Vicario ad nostram instructionem manifestauit.

- 26 Circa OEcumenica generalia Concilia Ecclesiæ non leuia in hac historia expenduntur. Præsertim par. 3. num. 211. vsque ad 218. loquens Dei Famula, ac describens necessitatem, formam, ac mirabilia, quæ in formatione Symboli ab Apostolis congregatis in Concilio à S. Petro indicto pro stabiliendis Fidei veritatibus in Ecclesia vniuersali admittendis, & profitendis, plura, eaque valde notanda recenset. Primò huiusmodi Symbolum ad persuasionem Beatissimæ Virginis fuisse efformatum. Secundo ad hunc effectum orationibus, jeunijs, alijsque exercitijs operam dedisse, Vota sua, feruentissimasque preces ad Deum fudisse, quatenus Petro Vicario suo, & reliquis Apostolis Diuini Spiritus assistentiam elargiretur, vt conuenienti ordine Fidei veritates disponerent, ac declararent, quibus Sancta Ecclesia deo secuta inniteretur, eiusque Filij scirent, quæ sine differentia credere deberent; Tertio Christum Dominum, vt Matris suæ votis satisfaceret, de Cælo personaliter descendisse, eidemque terminos, periodosue Symboli efformandi declarasse: Quarto eundem etiam Christum Petri Vicarij sui menti, & aliorum Apostolorum inspirasse idem Symbolum pro vsu vniuersalis Ecclesiæ fore concludendum. Quinto ipsum S. Petrum, velut Caput, & Præsidentem orationem desuper habuisse ad reliquos Apostolos coram Dei Matre, quam eius Famula num. 216. recenset, & quidem omni attentione dignam. Sexto Spiritum Sanctum inuocatum ad tanti momenti negotium super eos descendisse signis visibilibus, mirisque splendoribus, quibus Cœnaculum, in quo erant congregati, fuit repletum. Septimò omnes vehementer illustratos, & à Spiritu Diuino repletos, S. Petro velut Præsidente, initium dante articulum vnum iuxta ordinem, & formam ab eodem Spiritu Sancto dictatam declarasse, & mox, ac Symbolum fuit efformatum, omnia, & singula ab Apostolis prolata, eundem Spiritum Sanctum approbasse voce quadam in omnium medio audita dicente: *Bene statuisis*, & tandem magnam Cœli Reginam, ac Dominam gratias Altissimo cum Apostolis rependisse, cum ipsisque gratulatam fuisse, quod promeruisent Spiritus Sancti assistentiam, vt velut eius organa cum tanta securitate, ac certitudine Symbolum pronunciaissent, atque vt Fideles suo exemplo confirmaret, ipsammet tam nomine suo, quàm omnium Fidelium in Ecclesia futurorum ad pedes Petri prouolutam, & gausflexam Sanctam Catholicam Fidem, prout in Symbolo tunc primo confecto continebatur, confessam, & protestatam fuisse verbis tenerissimis, quæ Dei Famula refert num. 219.

- 27 Parte item eadem C. XIII. per totum pertractans de distributione Prouinciarum, in quas Apostoli ad Fidem disseminandam per vniuersum Mundum erant profecturi, inter alia mira, scituque digna, quæ narrat, orationem, quam Sanctus Petrus ad omnes desuper habuit num. 228. describit huius tenoris: *Dilectissimi Fratres mei*

omnes simul coram Diuino Throno procidentes nostrum Dominum Iesum Christum verum Deum, Magistrum, & Saluatorem Mundi confiteamur, faciamus Fidei Sanctæ in Symbolo, quam nobis Spiritus Sanctus inspirauit, confessionem, ad complendam eius voluntatem demississime nos offerentes. Post hæc immediatè feruentissimam, non minus admiratione, scituque dignam orationem Apostolorum se ad prædicandum offerentium, simulque petentium, vt diuinitus edocerentur de sua diuisione, Dei Famula refert: *Qua peracta*, (inquit) protinus super Cœnaculum admirabile quoddam lumen descendit, quo omnes circumquaque supersusi fuerunt, voxque audita est dicens: Vicarius meus Petrus designet cuique Prouinciam, & hæc erit fors segura: Ego verò eum dirigam, & luce mea assistam.

28 Hanc designationem (prosequitur num. 229.) ad S. Petrum Dominus remisit, vt de nouo eum in Supremi Capitis, & vniuersalis Ecclesiæ Pastoris potestate confirmaret, cæterique Apostoli discerent se ubique Terrarum Ecclesiam sub obedientia S. Petri, & Successorum eius debere planctare, & ita omnes intellexerunt, eam nimirum fuisse Altissimi voluntatem. Ea itaque voce audita S. Petrus nihil cunctatus est, sed ipse Regna, & Prouincia partiri incipiens ita affatus est. Ego Domine pati, morique paratus Redemptorem, ac Magistrum, meum semper in Sancti nominis eius prædicatione sequar, modo quidem in Hierusalem, & postea in Galatia, Bithinia, & Capadocia Asiæ Prouincijs. Primam Sedem Antiochiæ figam, & postea Romæ, vbi sedebit, & fundabo Cathedram Seruatoris nostri, & Magistri, ibique Sancta Ecclesia Locum habeat. Omnibus deinde seorsim sortem designauit iuxta ordinem, quem Dei Famula statuit n. 230. adiungens num. seq., quod protinus, ac Petrus eam designationem terminauit, vox tonitruum magni audita est Cœnaculumque resplendore, ac fulgore repletum est; ac vox suavis, & fortis Spiritus Sancti audita est dicens. Vnusquisque sortem suam, quæ sibi obtigit, admittat, eaque audita omnes in terra prouoluti vno ore dixerunt Altissime Domine verbo tuo, tuique Vicarij omnes prompto, & alacri animo obsecundabimus: mens enim nostra est in medio horum mirabilium operum ingenti lætitia, & suauitatis tuæ dulcedine vndique plena promptam, & alacrem obedientiam ostendentes, qua Apostoli Christi Vicarij obsecuti sunt.

29 Parte deindè eadem num. 489. peragens Dei Famula de Concilio Hierosolimitano, de quo S. Lucas 15. Actor. Congregato S. Petrum veluti Principem, & Caput Ecclesiæ Apostolos, & Discipulos, qui in confinibus Hierusalem morabantur cum illis, qui in Vrbe erant, Christi Vicarij autoritate vsum conuocasse expressis verbis statuit, num. præterea 496. plura scitu digna, quæ in eo Concilio euenerunt narrat. Primo S. Petrum velut Caput, & Supremum Ecclesiæ Pontificem primum fuisse allocutum, atque ea, de quibus erat agendum, & resoluendum, proposuisse, & præcipuè quod Baptizatis non iam esset imponenda lex grauis circumcisionis, nec alia Mosaycæ onera, quoniam eis æterna salus per baptismum, & fidem in Christum conferebatur: & licet hoc quidem sit præcipuum, quod S. Lucas refert; alia etiam quædam fuerunt proposita, ac diffinita affirmat, quæ regimen, & Coeremonias Ecclesiasticas concernebant ad tollendos quosdam abusos, quos aliquorum impru-

dens, & indiscreta deuotio inducere ceperat. Statuit præterea, ac docet hocce Concilium formam præstitisse, normamque, & exemplar fuisse eorum, quæ temporis decursu in Ecclesia erant celebranda, utpotè primum, quod ab Apostolis factum fuit: Et si enim (animaduertit Author pia) ante iam conuenerant ad efformandum Symbolum Fidei, ut dictum est, nonnisi duodecim ipsi conuenere, ad hoc autem vocati quoque fuere Discipuli, quotquot conuenire potuerunt, differentesque fuere cœremoniæ in consulendo, ac definiendo in forma, necnon & modo proprio definitiones factæ, ut habetur ex verbis illis Lucæ v. 28. *visum est Spiritui Sancto, & nobis in unum congregatis.*

30 Ex quibus clarè deducitur tum ad solum Summum Pontificem Romanum spectare Concilia generalia indicere, & congregare, ac per consequens, cum sibi benè visum fuerit, dissolvere, omniq; prorsus auctoritate exuere, tum quia cum ibidem ubi supra Diuinum promissum Spiritus Sancti specialis assistentiæ, & influxus Concilijs generalibus factum asseratur, inde omnimoda eorum infallibilitas, & auctoritas in definiendis, & proponendis vniuersæ Ecclesiæ Fidei, & morum Doctrinis, in erroribus dammandis, & Hæreticis anathemandis elucescere constat, tum ad Summum Pontificem vniè pertinere Concilijs generalibus per se, vel per suos Legatos præsidere, & in eis primo sensum suum aperire, Definitiones regulare, ac dirigere; prout ab Ecclesiæ primordijs vsque modo inconcussè practicatum est in cunctis Concilijs, de quorum auctoritate non dubitatur: Tum quoniam cum ibidem etiam dicatur ad præfatum Concilium conuenisse omnes quotquot potuerunt; Discipulos vltra Apostolos, palàm præscribitur ad generalia Concilia, in quibus res vniuersam Ecclesiam tangentes discutiuntur, teneri sine fuco conuenire omnes Prælatos Ecclesiasticos, qui jus dicendi habent, nisi manifestissima causa præseruentur.

31 Pertractans tandem Dei Famula à num. 557. vsque ad 564. de eodem Concilio, in quo facta est deputatio eorum, qui sancta quatuor Euangelia, in eisq; vitam, & facta Christi exararent, non minùs scitu digna describit: Primo S. Petrum velut caput Supremum omnibus Apostolis, & Discipulis eò congregatis proposuisse, post euacuatam controuersiam de & super obseruantia legis Moysæ de Circumcisione, necessè esse, ut Mysteria vitæ Christi Seruatoris, & Magistri conscriberentur, ut hac ratione omnes sine differentia vnanimitè ea docerent in Ecclesia, atque hac luce antiquæ legis tenebræ eliminarentur, nouaque in eius locum firmaretur. Secundò hanc propositionem à tota Synodo fuisse approbatam. Tertiò inuocato Diuino Spiritu, ut ipse inter Apostolos, & Discipulos manifestè indicaret illos, quibus id committi deberet, protinùs lucis radium quemdam super S. Petrum fuisse delapsum, audita simul hac voce: *Pontifex, & Caput Ecclesiæ designet quatuor, qui gesta, & doctrinam Saluatoris Mundi scribant.* Quartò tandem eundem S. Petrum eos designasse, & ab ipsis eam designationem acceptam fuisse, ac postmodum executioni mandatam Spiritu Sancto in forma visibili super illos descendente, & confirmante.

- 32 Ut alia postremo omittamus de authoritate, qua pollent Sacra Concilia generalia, deque veneratione eis exhibenda, verba, quibus Beatissima Virgo Discipulam suam desuper instruit, & proportionatè Sacrarum Congregationum Decretis, siuè resolutionibus par. 3. num. 304. in medium producimus nimirum: *Volo etiam, quod Sacra quoque Concilia in Ecclesia veneratione magna habeat, & subinde omnes eius Congregationes, cum his, quæ ab eis decernuntur, & ordinantur: Concilijs etenim Generalibus Spiritus Sanctus assistit, quoad Congregationes verò, quæ in nomine Domini instituuntur, etiam habemus promissam eius assistentiam, ided earum mandatis obedientia explenda est, & quamquam hodie signa visibilia Spiritus Sancti non apparent in Concilijs, non ided occultè ea regere omittit, signaque, & miracula non ita necessaria sunt, ac in primordijs Ecclesiæ, in quantum tamen necessaria sunt, non ea Dominus negat.*
- 33 Sacrarum Scripturarum vtilitatem, & consonantiam innumeris in locis historiæ tum genere tum specie eius Ven. Author commendat; etenim de veteris Testamenti Doctrina par. 1. num. 145. eam his verbis celebrat = *Constituit (Dominus) Patriarchas, & Prophetas Sanctissimos, qui in figuris, & vaticinijs cominus nobis euangelizarent, quod eminus in possessione habemus, ut eos veneremur agnoscentes, in quo habuerunt legem gratiæ pretio, quæ anxietate, qualibusque clamoribus eam desiderarunt, & postularunt. Huic Populo suum esse immutabile pluribus reuelationibus mediantibus, Deus manifestauit. Ipsi verò, qui eas passi sunt, nobis medijs Scripturis tradiderunt, immensa in illis Mystera concludentes, quæ nos per fidem essequeremur, ac nosceremus. Hæc omnia Mystera humanatum Verbum impleuit, & fidem illorum librauit, nobis relinquens hoc modo doctrinam securam, & Ecclesiæ Sacrarum literarum alimentum, & licet Prophætæ, ac iusti Populi illius non potuerunt corporali visione Christum videre; Dominus nihilominus se ipsum liberalissimum exhibuit illis, quandoquidem Christum suum eis in Prophetis manifestum fecit, eorumque affectus suscitauit, ut illius aduentum, & totius humani generis redemptionem postularent: At hæc consonantia, & Vaticiniorum Mysteriorum, & veterum Patrum suspiriorum armonia quemdam Altissimo suauissimum concentum reddebant, qui in intimo cordis sui resonabat, & quo (nostro modo concipiendi) alleuiabat, quin accelerabat tempus ad nos descendendi, & cum hominibus conuerjandi.*
- 34 Nec solùm in genere veteris Testamenti libros commendat, verùm etiam omnes ferè siuè historiales, siuè legales, siuè prophetales, siuè sapientiales distinctè succinte tamèn percurrit, eorum materiam insinuat, & cum nouo Euangelico Textu consonantiam, miramque correspondentiam dilucidat à num. 146. vsque ad 162. primæ partis: & quamuis hi numeri doctrina planè cœlesti, & ad præsens institutum satis opportuna instructi, & confecti sint, prolixitatis vitandæ causa curiositati facturos satis autumamus eorum insinuatione.
- 35 Circa libros verò noui Testamenti pluriès eos pariter commendat. Diuinam Prouidentiam in eis condendis, eorum vtilitatem, ac necessitatem ad hominum salutem, & vitam componendam non-

nullis in locis demonstrat, & præsertim par. 3. num. 660. his verbis =
*Ordinavit Altissimus, ut Ecclesia militans in Scripturis Apostolorum,
 & Prophetarum superabundanter haberet, quidquid necessarium foret.* par. etiam 2. num. 930. Beatissima Virgo introducitur Famulam suam instruens, & dicens: *Si homines graui corde non essent, sed attenderent affectu pio ad Diuinas veritates, potentissima haberent motiua in vita Filij mei, & mea ex his, quæ nota sunt eis, ad gratitudinem exoluendam: Per articulos Sanctæ Catholicæ Fidei, & tot veritas Diuinas, quas ipsa Sancta Ecclesia edocet, & proponit, procul dubio mundi plures reduci deberent.* Item par. eadem n. 1044. hæc habentur = *Quidquid necessarium, & conueniens fuit imo quoad fundandam, & conseruandam Ecclesiæ abundanter erat sufficiens, omnes quatuor Euangelistæ accurratè scripserunt, neque opus est præsentii historia repetere,* par. denique 3. num. 560., & 564. hæc quoque ex ore Beatissimæ Virginis eius Famula scribit; *Quoad verò Sacra Euangelia, aliasque Scripturas Diuinas, quas scribendo iam adduxisti, quanta æstimatione ea excipere debeas, ex eo doceris, quod continent, atque ex admirabili illo modo, quo Altissimus Euangelistis conscribenda constituit, ut illis equidem alijsque condendis paginis Sacris Spiritus Diuinus ea de causa adstiterit, ut Sancta Ecclesia abundantè de Diuinis Misterijs, & operibus scientia, doctrina, luceque instructa ditesceret.*

- 36 Sed non tantùm Euangelica Doctrina in hac historia genericè, siuè in communi laudata, & asserta monstratur, verùm & maxima principaliora capita resumpta, & explanata diuinitus continentur. Nam par. 2. num. 800. Beatitudines Matth. 5. descriptæ ad miraculum, vsque ad 803. appositè, distinctèque explanantur. Deindè num. 807. vsque ad 814. Fidei articulos, tam qui ad Diuinitatem, quàm ad humanitatem attinent, ita perspicuè dilucidantur, ut caput illud meritò dici valeat totius Doctrinæ Christianæ Euangelicæ quædam breuissima summa. Item à numero 817. vsque ad 827. Præcepta Decalogi tam in prima, quàm in secunda tabula contenta, eorum obligationem, æquitatem, & rationi consonam miracularitate Author pia illustrat. Deindè à num. 830. vsque ad 842. Septem Ecclesiæ Sacramenta, & quinque eius præcepta, Sacramentorum institutionis conuenientiam, structuram, proportionem, & effectus, vti & Ecclesiæ præceptorum æquitatem, ac iustitiam solidissimè, & breuiter describit, exindèque apparet, quod hæc historia totam Doctrinam Ecclesiasticam mire statuatur, firmet, atque propugnet, ut non immeritò dici possit Turris Dauidica, quæ ædificata est cum propugnaculis, munita, & referta innumeris passibus Sacræ Scripturæ, quibus inter scribendum de Sanctissimæ Genitricis Dei Mariæ Mysterijs, virtutibus, gestis, & excellentijs Author Ven. aptissimè vtitur, idque consentaneè sacris Interpretibus, Sanctis Patribus, & Doctores, qui totam Sacram Scripturam cumulatè ad ipsam Deiparam referunt, in eaque contentam considerant, vti (alijs omissis) S. Germanus sermon. de Natiuit. Mariæ, S. Ildephonsus serm. de Assumpt., S. Bonauent., S. Bernardin., S. Bernard., S. Vincentius Ferrerius, B. Albertus Magnus, alijque plures alibi à nobis citati, & producti fatentur.

- 37 Non tamen obiter dumtaxat Sacri Textus in hac historia elucidantur, sed ex professo, & per extensum, nonnulla Sacra Scripturae capita, ultra expositionem inlinuatam de Beatitudinibus, mirè explanata inueniuntur. In primis par. 1. caput octauum Prouerbiorum Salomonis à v. 22. vsque ad 31. ad literam de Christo, & Maria appositissimè interpretatur, & ita idem Textus spiritui, rationique conformiter, vt quisquis eam expositionem priuata nudatus passione perlegat, aedum immunem ab omni censura, sed sanissimam potius inueniet, vtpotè cui fauent SS. PP. Sacri Interpretes, Doctores, ac Theologi, rationesque congruentissimæ. Cap. etiam VII. eiusdem Partis versus priores Genesis literaliter exponens mira declarat, quæ in obscuro Moyse narrat. Item Cap. VIII. eiusdem partis, duobusque sequentibus integram literam e. 12. Apocalipsis producit, eamque ita altè exponit, talique proprietate enigmata in eo contenta explanat, qualis vsque modo similis visa non fuit. Deinde part. eadem cap. 21. Apocalips. in tres partes, siuè capita diuidit, literam ad vnguem recenset, atque Mysterium Immaculatæ Conceptionis Mariæ sub propriissima metaphora Ciuitatis Sanctæ Ierusalem nouæ descendentes de Cælo à Deo ideatæ in mente Diuina, paratæ sicut Sponsæ ornatæ viro suo omni lapide pretioso fabricatæ ad miraculum, vt videre est, explanat, adeoût robustissimum indè argumentum desumatur ad existimandum, quod non nisi Diuino radiante lumine ea expositio literæ Textus quadrans potuerit fieri.
- 38 Capite etiam XXIII., & sequent. partis primæ cap. 8. Parabolar. Salomonis scribit, & explanat, vt ordinem Vitæ, quem Maria Sanctissima post Matrimonium contractum cum S. Iosepho seruauit, aperiat, ita tamen concinne, vt non minùs inde arguatur non aliter potuisse Scriptricem eam expositionem exarare, nisi eadem Maria suggerente, ac dictante, de qua Ricchard. à S. Laurentio lib. 2. de laudibus Virgin. inquit: *gratiam largitur maximè diligentibus se, qua Sacra Scriptura melius de die in diem intelligatur, & pertrahentibus pluribus multiplicatur scientia: Ipsa enim reuelat profunda de tenebris, & cum sit doctrix disciplinæ, amicos Dei, & Prophetas, idest sapientes constituit.*
- 39 Parte denique III. cap. 2., & 3. præcitatum caput Apocalips. ad literam iterum refert, nomineque S. Ioannis Euangelistæ visionem, quam habuit de Mystica Dei Ciuitate descendente de Cælo à Deo mirè etiam exponit literaliter de descensu post tres dies, quibus dum Sanctissimum Filium suum in Cælum ascendentem sociata est, adstitit: Vtrumque enim descensum arcanum sub eadem litera Sacrum Euangelistam intellexisse Ven. Author animaduertit, quin vlla exinde contradictio concipi valeat. Vtraque equidem expositio commodè literæ respondet: neque enim dubitari potest, quod idem Sacri Textus plures literales sensus admittat, vti docent SS. Patres, Sacrique Interpretes, atque ipsa etiam pia Scriptrix persuadet, & exemplificat cap. 2. num. 14. d. 3. partis.
- 40 Alias prætermittimus expositiones per extensum Sacror. Textuum, & Capitum, tum super Canticum *Magnificat* par. 2. num. 221., tum Canticum Zacchariæ par. eadem num. 292. tum super illud Habacuc par. 2. num. 1426., tum super Psalm. *Dixit Dominus Domino meo* à num. 1119., tum super acta Apostolor. passim, quæ etsi

nouæ expositiones, quomodocumque singulares appareant, non propterea censuræ subiacent, nec nouæ absolutè dici valent, sed nouitèr patefactæ: vnde meritò de Expositrice dici valet cum Vincentio Lirinensi cap. 28. *intelligitur se exponente, quod antè obscurius videbatur, per te posteritas gratulatur intellectum, quod antè vetustas non intellectum venerabatur eaque dixilli, ita doces, ut dicas noue, cum nouè non dicas.*

- 41 Quid deinde de fidei necessitate, vnitæ, & firmitate senserit Venerab. nostra Author, liceat in medium afferre ex numeris 807. partis secundæ; ex eo enim numero dumtaxat plures nouatorum errores vapulant, immo & prosterantur: dicitur enim ibi = *immutabile nostræ iustificationis fundamentum, & totius Sanctitatis ratio est Fides veritatum, quas Deus suæ sanctæ Ecclesiæ reuelauit: vnde tanquam Architectus prudentissimus, qui ædificat domum suam supra firmam petram, etiam Ecclesiam super hanc fidei firmitatem, fundauit, ne furentes aquarum impetus, & alluiones eam possint commouere: hæc est insuperabilis Ecclesiæ Euangelicæ stabilitas, quæ vna est sola Catholica Romana, vna vnitæ fidei, spei, & charitatis, quæ in fide fundatur: vna absque diuisione, & contradictione, quales reperiuntur in omnibus Satanae Synagogis, quæ sunt cunctæ falsæ sectæ, errores, & hæreses tam tenebrosæ, & obscuræ, ut nedum aliæ alijs contradicant in suis erroribus, omnesque rationi, verum, singula sibi ipsis contrariantur, cum affirmant, & credant res inter se pugnantes, & inuicem contrarias, euertentes, & præuolentes; aduersus omnes perseuerat semper inuicta fides nostra Sancti, quin portus Inferi aduersus eam nec per apicem vnum præualeant, quantumuis Infernus eam inuadere contenderit, ut cribaret, & ventileret, uti cribare contendit Petrum Christi Vicarium, omnesque in eo Successores.*
- 42 Nec oblita est nostra Ven. Abbatissa Ecclesiasticos ritus, & Cœremonias adhibitæ tam in ministræione Sacramentorum, quàm ad alios fines ab Ecclesia matura, & salubri consideratione institutas, & in quas tantopere Hæretici debaccantur, commendare. Pluribus etenim locis docet Christum Dominum suæ Sanctissimæ Matri manifestasse omnes ritus, cœremoniasque Sanctas in posterum instituendas, & obseruandas, atque leges cunctas Ecclesiasticas decursu temporis stabiliendas, & præcipuè part. 2. num. 839. hisce verbis: *subinde manifestate sunt ipsi (Mariæ) Sanctæ Cœremoniæ, & innotuerunt ei ritus, quibus futuris temporibus gubernanda erat Ecclesia circa Diuinum cultum, & bonam morum institutionem. Innotuerunt quoque omnes leges ad hunc finem instituendæ, & in specie quinque Ecclesiæ præcepta: agnouit etiam omnes festiuitates, quas eadem Sancta Ecclesia ex tunc deinceps obseruandas statueret, immo etiam rationes, & motiua, necessitatem, temporaque opportuna, in quibus omnia prædicta erant stabilienda Spiritus Sancti gratia illuminante, ac dirigente, & ex hac plenitudine scientiæ part. 2. num. 622. docet, ortam fuisse in Beatissima Virgine Ecclesiæ Matre, & Magistra sanctam quandam emulationem gratitudinis, cultus, venerationis, & memoriæ Angelorum, & Sanctorum in cœlesti Hierusalem concepit, ut id totum in militante introduceret, in quantum hæc illam imitari valet, prout ipsa non semel in triumphante fieri viderat.*
- 43 Hoc itaque Spiritu plusquam Seraphino [prosequitur num. 613.]
in

in se ipsa Beatissima Mater practicare cepit quamplures ritus, ceremonias, atque exercitia Sancta, quae postmodum Ecclesia est imitata, atque Apostolos instruxit, ut ea introducerent, & stabilirent, prout tunc expediens erat: eius itaque instructione, consilio, & dispositione S. Petrus veluti Christi Vicarius decreuit, ac iussit foret celebranda in Ecclesia Christi festa Natiuitatis, Passionis, & Eucharistici Sacramenti institutionis, vti etiam Resurrectionis, Dominicarum Ascensionis cum Paschatibus, aliarumque Consuetudinum, quas ex tunc Sancta Ecclesia seruat, atque exequitur, & non tantum ea omnia introduci suggestit S. Petro, sed ipsa Beatissima Virgo celebrare cepit nedum Festa Domini, verum, & sua vt memoriam recoleret beneficiorum acceptorum iam communium toti humano generi, quam sibi in particulari, vt eorum Authori gratias referret, vti animaduertit pia Author num. 613. Vbi etiam modum, quo suam immaculatam conceptionem, ortumque dignissimum celebrabat, exercitia, quibus occupabatur a num. 619. recenset, tenerissimisque verbis explanat.

44 Præterea à num. 629. vsque ad 635. qualiter celebrabat festum Præsentationis, sanctorumque Ioachin, & Annæ, ac Ioseph referat, & à num. 642. vsque ad 656. exercitia, quibus memoriam recolebat Mysteriorum Incarnationis, & Natiuitatis Diuini verbi humanati minutissimè narrat à num. 662. festa alia Circumcisionis, adorationis Magorum, suæ Purificationis, Christi baptismi, Ieiunij, Eucharistiæ institutionis, Passionis, Resurrectionis, Ascensionis, Sancti Spiritus aduentus, Angelorum, & Sanctorum tenerissimis pariter verbis referat, variis Capitulis singulis adjunctis, quibus ea narrantur, altissimisque documentis exhibitis, vt videre est. Exinde ergo piè credibile sit Sanctam Romanam Ecclesiam, Diuino spirante Numine omnia præfata festa celebranda instituisse, atque iussisse; Indeque satis liquidò constat, quam opportunè in præsentis historia præcipua nostræ fidei momenta circa credibilia Numine Diuino, vt piè creditur, solidentur.

45 At non minus solidè, quæ practica sunt, & ad mores pertinent dirigendos in eadem statuuntur, & vindicantur. In primis siquidem part. prima argumento assumpto describendi perfectissimum, Eminentissimum gradum virtutum omnium tam in communi, quam in particulari Beatissimæ Virginis, actusque heroicis, quibus eas exercuit, octo capita desuper instituit Author Ven. a Cap. V. vsque ad XII. inclusiue, & incipiens a num. 479. vsque ad 592. de virtutibus tam Theologicis, quam Cardinalibus, & moralibus tam perspicuè tanque solide differit, earum naturam, vim, munera, operationes, distinctionem, partes tam potentiales, quam subiectiuas explanat, dilucidat, discernit, & enumerat, vt paucissimis paginis vniuersa Catholica Doctrina, ethica Christiana, & morum disciplina, Cælesti quodam stylo circumscripta contineatur, & quidem si debita attentione pensitentur, quæ ibidem traduntur peruium erit nullum hucusque librum priuata reuelatione, & minus naturali lumine contextum fuisse, aut esse, in quo tam disertè, tam eleganter, & facilè virtutum Doctrina, & ad praxim, siuè exercitium efficacissimo exemplo virtutum Magistræ, ac Reginae alliciatur.

- 46 Porro postquam a num. 479. vsque ad 483. diuisionem virtutum præmiserat in infusas, & acquisitas, rursusque infusas in Theologicas, & morales, omniumque veluti basim sinderesim præstituerat, atque eius actus explanauerat, miramq; tandem doctrinam sibi à Beatissima Virgine traditam super nobilitatem, excellentiam, & exercitium num. 448., & sequenti recensitam, num. 486. de fide specialiter differit, & pertractat cap. 6., in eoque intricatiores difficultates, quæ circa huius virtutis exercitia Theologorum ingenia torquent, tam clarè suo historico stylo elucidat, fidei naturam, & proprietates explanat, vt non fidem, sed euentiam Scriptrix habuisse videatur, tandemque ex doctrina quadam Diuinæ Magistræ ad Discipulam miris varijs elogijs exercitium fidei commendat num. 582. dicens; *Ipsa fides certum æternæ felicitatis iter monstrat. Ipsa in tenebris vitæ mortalis facem viatoribus præbet, tutosque ad possessionem patriæ suæ conducit, ad quam tendere debent, nisi infidelitate, & peccatis emortui torperent, virtutes reliquas excitat, hominem iustum alit, ac in laboribus fouet. Ipsa est, quæ Infideles confundit, ac torquet, Fidelesque tepidos, & negligentes in operando, dum eis in hac vita peccata sua, & in alia promeritum suplitium, manifestat. Fides in omnibus potens est, atque credenti nihil impossibile est, sed omnia potius obtinet. Ipsa intellectum humanum illustrat, & nobilitat, dexteritatem sufficiens, nè in tenebris natiuæ ignorantie suæ exeret; eum item supra se ipsum euehit, vt ineffabili certitudine videat, capiatque, quod viribus suis haud assequi valet, idque tanta securitate credat, ac si cum euentia cerneret; denique a rudi crassitie depurgat, qualis est amplius non credere hominem, quam pro tenui sua capacitate comprehendat, quæ cum adeo exigua sit, ac limitata, dum anima carceri corporis corruptibilis inclusa viuat, crasso sensuum vsui in intelligendo subiecta.*
- 47 Non minus de Spe Theologica solidè pertractat a num. 503. vsque ad 505. vbi eius naturam, & quidditatem definit, quantæque præstantiæ sit declarat: *habet enim (inquit) præ obiecto Deum vltimum finem, ac summum bonum nostrum, & licet bonum hoc respiciat, & inquirat, vt absens, attingit tamen ipsum, vt possibile per meritum Christi, & opera bona, quæ facit, qui sperat actus, & operationes huius virtutis a lumine fidei Diuinæ, & prudentiæ particularis diriguntur, qua Dei promissiones ineffabiles nobis ipsis applicamus, & iuxta regulam hanc progreditur spes infusa attingens medium rationis inter opposita vitia desperationis, & præsumptionis, vt neque præsumat homo suis viribus, vel absque operibus meritorijs æternam gloriam obtenturum, neque etiam, si his insistere cupiat, timeat, ac diffidat de eadem consequenda, sicut Deus promittit, ipsumque certum reddit. Porro hanc securitatem communem omnibus, siuè vniuersalem, quam fides Diuina ingerit, homo qui sperat, sibi applicat mediante prudentia, sanoque iudicio, quod de se ipso concipit, ne deficiat, aut desperet.*
- 48 Hinc (adiungit) patet desperationem prouenire posse ex eo, quod quis aut non credat, quæ fides nobis promittit, aut si fortè credat, non applicet sibi certitudinem promissionum Diuinarum, erroneè iudicando se eas consequi non posse. *Inter geminos hosce scopulos iuta incedit Spes, qua suppono, & credo Deum mihi non denegaturum, quod omni-*

omnibus pollicitus est, & promissionem hanc non fuisse absolutam, sed factam sub conditione, ut ego quoque pro parte mea laborem, & procurem eandem promereri, quantum cum gratiæ Diuinæ fauore sit possibile: Si enim Deus hominem condidit visionis suæ, & æternæ gloriæ capacem, conueniens non erat, eum ad tantam felicitatem pertingere, malè utendo ijs ipsis potentijs, quibus Deum possessurus esset, adeoque peccando, sed easdem applicando cum proportione ad finem, ad quem ipsarum ope contendit: Hæc autem proportio stat in legitimo usu virtutum, quibus se homo disponit ad consecutionem summi Boni, id in hac vita per cognitionem, & amorem inquirendo.

49 Posthæc de Charitate tam erga Deum, quam Proximum occasione descriptionis excellentissimæ supereminentis Charitatis eiusque exercitio Mariæ Matris pulchræ dilectionis à num. 515. vsque ad 530. loquens eius famula charitatis naturam, originem, nobilitatem, obiectum, & effectus mirè declarat, varijsque aptissimis elogijs dilucidat, atque eius proprietates, & conditiones ita altè expendit, ut in hac materia præ excitando amore erga hanc omnium virtutum Reginam, præ eaque appetenda, exercenda, & conseruanda, nihil desiderari posse videatur, adeo etenim efficacibus, & flagrantibus terminis supereminentem hanc virtutem depingit, & explanat, ut quisquis huiusmodi descriptionem legat, protinus amoris scintilla in corde suo excitabitur: Lectorem itaque ad eam perlustrandam remittimus, & inuitamus, & ut intelligat, an charitas in eo sit, signa sequentia ex Doctrina Diuinæ Matris, & Magistræ, qua Discipulam instruit, & monet ad eius charitatem imitandam, ad oculos proponimus.

50 Porro (inquit Maria num. 527.) ut intelligas, quomodo Deus sit amandus ea perfectione, quam exoptas, hæc velut signa, & effectus veri, & perfecti amoris accipe, & considera, si assidue de Deo cogites, & mediteris, si ejus præcepta, & consilia sine tedio, & nausea compleas, si timeas ejus offensionem, si offensum mox placare satagas, si quod offendatur, doleas, gaudeas verò, quod ab omnibus Creaturis inseruiatur, si desideres, delecterisque assiduis de ejus amore colloquijs, si memoria, & præsentia illius afficiaris, trisseris verò de absentia, & obliuione. Si quod ipse diligit, diligas, & abhorreas, quod detestatur: Si studeas ad ejus amicitiam, & gratiam cunctos adducere, & cum fiducia coneris, & roges. Si beneficia illius grato animo recipias, eaque conserues ad ipsius gloriam, & honorem impendas. Si denique peroptes, ac satagas in te comprimere motus passionum opera virtutum, effectumque amarusum impediens, vel retardantes.

51 Eam doctrinam profecuta Diuina Magistra mira de charitate, dum præcipuè ardens, & robusta est, explanat num. 528., & tandem num. immediato ordinem in Charitatis exercitio seruandum Discipulæ suæ proponit dicens: Ordo hujus virtutis est, ut quis primo amet Deum omni cœtura superiorem, dein seipsum, & quicquid sibi maxime proximum est, Deus quippè amandus est toto intellectu absque deceptione, tota voluntate, absque dolo, aut diuisione, tota mente absque obliuione, totis viribus absque remissione, tempore, aut negligentia. Motuum charitatis erga Deum, & reliqua omnia, ad quæ se extendit, ipse Deus est: hic amandus propter ipsum met, quo-

nam summum bonum infinitum, & sanctum est: hoc motus si Deus amatur, consequens est, ut Creatura se ipsam amet, proximumque sicut se ipsam: Siquidem tum ipsa, tum proximus non tam Iuris sui sunt, quam subjecti Dominio Dei, & qui verè Deum amat, quia Deus est, amat etiam quidquid ad Deum pertinet, bonitatemque illius aliqua ratione participat. Inde charitas proximum respicit velut opus, & participationem Dei, nec amicum ab inimico secernit; Id namque solùm attendit, quod à Deo habeant esse, sintque res ipsius, rationem verò amici, vel inimici, benè, aut malè facientis in creatura non considerat: hujus virtutis omnis differentia ponitur in majori, vel minori participatione infinitæ bonitatis, debitoque ordine omnes in Deo, & propter Deum amantur.

- 52 Neque minus felici, & efficaci stylo virtutes morales Scriptrix nostra describit, & expendit, incipiensque a prudentia Cap. IX. num. 531. primæ partis tres illius gradus vel potius genera videlicet Politicum, Purgatorium, & animi purgati distinguit, eiusque partes exponit, nimirum memoriam præteritorum, præsentium cognitionem, & providentiam futurorum, quæ sunt velut partes integrantes illius, quasque subtilissimè describit. Quinque partes aliàs prudentiæ prout alias virtutes dirigit, nempe docilitatem, rationem, solertiam, circumspectionem, & cautelam discernit, illiusque partes Erarchicam, Poliarchicam adstruit, & explanat, huiusmodi deinde diuisionem in Regnatiuam, Politicam, Economicam, & militarem minutissime distribuit, atque considerat, habituum Sygnes eos, ebulliæ, & gnomes, quæ ad ipsam velut partes potentiales reducuntur, non obliuiscitur: In quo sanè discursu manifestè ostendit se de numero prudentum Virginum esse, & fuisse, quæ ad talamum Sponsi ingressa est, utpotè de cuius virtutis muneribus, partibus, & exercitio tantum potuit illuminari.
- 53 Eadem pariter facilitate, & felicitate Cap. X. Iustitiam describit, eius obiectum, & materiam assignat, illius species distributiua, commutatiua, & legalem cum suis operationibus elucidat, partes eius potentiales enumerat, atque explanat, & à Religione incipiens, quantum teneamur Diuino cultui, & reuerentiæ insistere, inducit, ac persuadet, ut vero constet, quàm aptè, & sanctè de actionibus sub Religione compræhensis loquatur paucula eius verba num. 557. transcribimus: *Compræhendit [inquit] hæc Religionis virtus operationes interiores orationis videlicet contemplationis deuotionisque cum omnibus suis partibus, conditionibus Causis, effectibus, & sine. Ex operationibus externis compræhenditur adoratio Patriæ, quæ est suprema, & soli Deo debita, cum suis partibus, & speciebus ipsam consequentibus, prout sunt Sacrificium, oblationes, decimæ, vota, Iuramenta, & Laudes externæ, vel vocales, his namque actibus, si benè exercentur, creaturæ Deum honorant, & venerantur.*
- 54 Progreditur ultra virtutis huius partes alias potestatiuas assignans num. 558., pietatem nempe, & obseruantiam, atque ut ad earum exercitium inducat, quomodo eas Beatissima Virgo exercuerit his verbis declarat: *Pietatem, & obseruantiam habuit Maestas suæ, velut quæ magis agnoscebat debitum erga Parentes, magis de Sanctitate sua erat affecta: Eodem modo se habuit erga Consanguineos suos*

eos replens specialibus gratijs, Baptistam præcipuè, eius Genitores, & alios de numero Apostolorum: Quoad Sacerdotum reuerentiam mirabilis fuit, utpotè quæ sola sciuit, & potuit ponderare pretium dignitatis Christorum Domini. Plura desuper, eaque vtilissima documenta in hac historia inculcantur, quæ efficacissimè persuadent, quanta Sacerdotibus exhibenda sit reuerentia: Etenim (prætermiſſis alijs innumeris Testimonijs) par. 3. num. 57. ad eorum venerationem dulcissimis verbis exhortatur à num. præterea 57. vsque ad 554. inclusiuè quædam habetur doctrina Beatissimæ Virginis, qua nedum ad eorum reuerentiam mouet, verum & grauissima quædam inuectiua contra eos diuites præcipuè, & faminas, quæ Sacerdotes habent in Famulatu, atque adeo in contemptu, ac si pauperum Sacerdotum inopia Altissimi Ministerij excellentiam, & sublimitatem posset depauperare, & alibi sæpius inducto exemplo eiusdem Sanctissimæ Virginis efficacissimis motiuis hæc debita reuerentia Sacerdotibus persuadetur, sicut etiam vasis, & supellectilibus Sacris.

55 Observantiam specialiter delineat numero, quo supra 558. dicens: *Hic virtute honorem, & venerationem exhibemus his, qui aliquam superioritatem, excellentiam, siuè dignitatem habent, ad eamque reducitur Dulia, & obedientia. Duliam docet esse illam, qua honorem exhibemus his, qui aliquam præcellentiam habent participem, quodammodo excellentiæ, ac dominij Supremi Domini, cui adoratio Patriæ exhibetur; eaque propter Sanctos adoramus adoratione, siue honore Dulia, uti & superiores dignitates, quarum nos Serui sumus.*

56 Obedientiam similiter, eius munus, efficaciam, effectus, ac præmium prosecuta depingit, ac exprimit, & ad ipsum varijs in locis hortatur præstituto exemplari Supremæ Angelorum, & hominum Reginæ, cuius submissam obedientiam num. 560. peculiariter his verbis describit: *Nullum harum Virtutum actum prætermisit, quin eos varijs temporibus, & occasionibus exercuit, aliosque exercere docuit, signanter primos Ecclesiæ Euangelicæ Fideles, quando obedientiam præstando non iam suo Sanctissimo Filio, & Sponso personaliter præcipientibus, sed potius Ecclesiæ Ministris exemplum Mundo præbuit obedientiæ, dum specialibus titulis vniuersæ Creaturæ eidem obedire debebant, utpote quæ in ea erat relicta velut Regina, & Domina omnia potens regere, & gubernare.*

57 Hæc præterea obedientiæ Virtus passim in præsentī historia innumeris elogijs celebratur, & commendatur. Præsertim par. 1. num. 450. in quadam Doctrina, qua Beatissima Virgo inducit Discipulam suam, obedientiæ prærogatiuas, energiam, perfectionem, & præmium singularissimis motiuis, cunctosque ad huius virtutis prosecutionem exhortans proponit: *Dignus est sanè numerus ritè, eiusque Doctrina, ut omni attentione consideretur par. pariter 3. à num. 474. vsque ad 479. eiusdem Virtutis proprietates prosequitur, indeque subiungit ex eius inobservantia, & contemptu irreparabilem humani generis iacturam euenire, atque huiusmodi alijs omni reflexione dignis expressionibus vbique mystica Dei Ciuitas scatet.*

- 58 Reliquas Virtutes, quæ sunt partes potestatiuæ Iustitiæ, nimirum, gratitudinem, veracitatem, vindictam, liberalitatem, & affabilitatem, hisque opposita vitia miris coloribus pariter depingit; & explanat, atque omnes, & singulas in Beatissima Virgine præfulsisse in habitibus, & actibus perfectissimis, atque exercuisse iuxta occurrentiam occasionum, eas necnon quamplures edocuisse velut Magistram, & Dominam omnis Sanctitatis pijsima Author statuit n. 561. vsque ad 565., & adiungit ad perfectum, & completum earum Virtutum usum pertinere iuxta Doctores partem aliam, quam vocant Epiqueiam, qua nimirum aliqua opera diriguntur leges communes prætergredientia.
- 59 Fortitudinem deindè explanandam aggreditur num. 568., & præmissa eius diuisione in bellicositatem, & patientiam, nulla subsunt verba, quibus comprehendere valeant ea, quæ specialiter de immobili Beatissimæ Virginis patientia, quibuscum conflictauit acerbissimis laboribus, ac tribulationibus Ven. Author considerat, quibusque nullum aliud incitamentum ad patientiam habendam, laboresque fortiter, ac strenue sustinendos poterit reuera excogitari. Passim in suis Scriptis multifariam patiens, & fortis laborum sustentia prædicatur, & efficacissimis motiuis persuadetur, maximè tamen à num. 670. vsque ad 673., vbi quanta sit æstimatione dignum laboribus purgari palam exhibetur. Laborum sufferentiam primogenituram Christi, & Diuinæ dilectionis pignus esse monstratur, sensibiles delectationes appetere, & arumarum pressuram fugere, infanz mentis esse edocetur, quandoquidem tribulationibus patienter toleratis animus velut aurum igne, granum mola, purgatur, ac tandem hanc virtutem summarium esse doctrinæ, quæ in schola Christi traditur, quamque coelestis Magister edocuit in Cathedra tam Præsepij, quam Crucis perhibetur. Ceteras fortitudinis species, magnanimitatem nempe, & magnificentiam num. 574. aptissimis terminis elucidat, vitæque his omnibus contraria appositissimè explanat, atque qualiter Beatissima Virgo eas exercuisse in exemplum, & imitationem nobis proponit.
- 60 Sed non minus appositè temperantiam describit num. 580. eius materiam, & exercitium exprimit, species enumerat, & vniuscuiusque munus declarat, nec luculentius, quàm in hac historia exercitia abstinentiæ, & sobrietatis, Castitatis, Virginitatis, continentia, clementiæ, mansuetudinis, & modestiæ cum eius partibus, humilitate, austeritate contra faustum superfluum, ludos, motus corporis, nugas, & tripudia, ac denique naturæ proprietates, doctes, prærogatiuæ, ac munera tam eius, quàm aliarum virtutum, ita depinguntur, vt non temerè asserere audeamus plus posse fideles, si sanis oculis, pioque studio, prout par est, ad legendum hunc Tractatum, & doctrinam, quam de Virtutibus tam in genere, quàm in specie, ac in particuiari à Beatissima Dei Genitrice exercitis Ven. Author instituit, accedant, in hoc mysticæ Dei Ciuitatis quinto proficere, quàm si diù, multumque in fustissimis, & celebratissimis Ethicorum, siue Aristotelis, siue alterius cuiusque libris, consultis glosematibus, & Commentarijs intentissimè versentur. Eo & maximè quoniam ad hæc singulis Capitulis singulæ accedunt Magistra, & Regina Doctrinæ instructoriæ efficacissimis plenè in-

citamentis, adhortationibus, & exemplis, quibus non nisi, qui cor carneum exuerit, indueritque lapideum, poterit ad omnimodum virtutis exercitium haud excitari, & accendi, atque ad omne vitium exhorrendum non prouocari.

61 Post mirandum supra modum de Virtutibus Tractatum de septem Spiritus Sancti Donis pertractandum assumit Cap. XIII. primæ partis à num. 596., eaque quoque in communi, & in particulari adeo luculentè, & appositè elucidat, vt indè concludat supereminētissimum gradum, quo ea tam in habitu, quàm in actu Beatissima Virgo Maria habuit, & exercuit: Ea in primis dona quidquam superaddere virtutibus, ad quas reducuntur, & ratione illius superadditi ab illis distingui adstruit, quid autem illud sit declarat, dicens esse perfectionem quamdam peculiarem potentia adiunctam, qua actiones aliquas, siue opera perfectissima, & heroica in materia Virtutum efficiat, & sine hac perfectione haud possunt Dona specialia appellari perfectiora, & excellentiora Virtutibus communi modo exercitis: Et hæc specialis perfectio primo, & principaliter consistit in peculiari quadam inspiratione, & motione Spiritus Sancti, quæ maiori efficacia tollat impedimenta, moueatque voluntatem, atque ampliorem vim inferat, qua non remisse, sed maiori perfectionis plenitudine, & robore operetur in Virtutis specie, ad quam Donum reducitur.

62 His, alijsque prænotatis numerum Donorum iuxta ordinem Isaia, quo ea in Christo extitisse prænucliauit, assignat, & explicat, nimirum Spiritus Sapientia, & intellectus, Spiritus Consilij, & fortitudinis, Spiritus Scientia, & pietatis, ac denique Spiritus timoris. Spiritus Sapientia (inquit) communicat Anima quendam gustum, quo Diuina, & humana gustando absque fallacia cognoscit, valorem suum, pondus eis tribuendo contra gustum ex ignorantia, & dolo humano prouenientem, & spectat ad Charitatem: Donum intellectus clarificat ad penetrandas res Diuinas supra ruditatem, & tarditatem intellectus nostri: Scientia obscuriora rimatur, & facit Magistros absolutos contra ignorantiam, & hæc duo ad fidem reuocantur: Donum Consilij dirigit, & manuducit, atque detinet præcipationem humanam, & imprudentiam; pertinetque ad propriam suam Virtutem. Fortitudo timorem inordinatum pellit, debilitatem corroborat, & reducitur ad ipsam Virtutem. Pietas Cor benignum efficit, tenerumque reddit, duritiam tollit contra impietatem, spectatque ad Religionem. Donum Timoris amabiliter humiliat contra Superbiam, & ad humilitatem reducitur. Sic in summa breui Dona præfata num. 599. explanat, fusius tamen, vt ordinem, excellentiam, & gradum supereminentem, quo ea in Christo, & Maria extitere declaret, depingit à num. 601. vsque ad 607. effectus, quos in Anima causant, dilucidat, tandemque ad procuranda, & exercenda efficacissimis motiuis exortatur, & allicit.

63 Præterea vtilissimam, ac sanissimam Doctrinam, siue materiam producit ad directionem Spirituum, qui per viam occultam, & internam gradiuntur, & quidquid in via Spirituali eleuatissimæ Anima contingere potest veluti in Archetipo exactissimè aperit, quidquid enim vel circa Virtutum exercitia, siue purgatoria, siue animi purgati, siue heroica, & exemplaria considerari valet, vel circa Diuinos

nos fauores, siue raptus sint, siue extatica suspensiones, siue infusa contemplationes, visiones, aut reuelationes, aut corporæ, aut imaginariæ, aut intellectuales, totum hoc viuissimis Diuinis coloribus, cœlestique penicillo adeo singulari, & claro modo describit, vt solus hic tractatus, si attentè eius materia, doctrinaque pensesur, fax sit quædam mystica, & lucerna inextinguibilis, cuius lumine Spirituum Directores caliginosas, & abstrusissimas mysticæ Theologiæ difficultates prorsus extricari valeant.

64 Præcipuè tamen par. 1. Cap. XIV. occasione referendi varias formas, & modos visionum Diuinarum, quibus Deipara fruita est in hac Vita, & effectuum, qui in ea causabantur num. 612. vsque ad 642. inclusiuè instituto Diuinarum Visionum, quibus Anima contemplatiuæ decorari à Domino solent, atque earum effectus solidissimè versat, ac discernit. Non nobis vacat, quæ ibidem Author Ven. edisserit, totidem verbis transcribere; vt tamen è digito deprehendatur Leo, aliqua succinctè perstringemus. Præmisit gratiam Visionum Diuinarum, Reuelationum, & raptuum à gratia sanctificante, & Virtutibus siue acquisitis, siue infusis distingui, nonque cum illis connecti, quin potius Donum Prophetiæ, & alia gratis data posse à Sanctitate separari, & aliquando fuisse separata docet, & persuadet exemplis; cum gratia, & charitas, ac Virtutum exercitia, quibus sanctificamur ad voluntatem (inquit) pertineant: Dona verò illa ad intellectum, & licet aliquando, plurièque à Diuina Prouidentia coniungantur, non tamen semper, idque congruenter, ne facile, & frequenter Diuina Dona Vasa immunda suscipiant: attamen quando hæc beneficia in particulari conferuntur, bonum suscipientis, Sanctitatemque eius habent pro fine, & effecto: cum enim ex Diuino Amore procedant familiariter animas huiusmodi tractante, finis, & effectus earum Sanctitas, & puritas est; Aserit verò non exinde huiusmodi Dona censi debere media præcisa ad Sanctitatem: Subsunt quippe alia media; multique sunt, qui ea beneficia non degustarunt. Plures tamen congruentias expendit, vt Deus frequentius his fauoribus Seruos suos honoret, licèt totum id à Diuino pendeat beneplacito, nullaue propterea sit ratio.

65 Subiungit præterea non ex eo quod aliquis spiritus à Diabolo in hac materia illusum naufragium passus sit, Diuinorum Donorum æstimationem, fidem, & authoritatem conuelli. Probare quippè oportet Spiritus, vt detegantur, an ipsis aliqua illusionis radix sit, quæ in similes deceptiones erumpat: harum itaque illusionum radicem diserte declarat num. 617. dicens: *Id porro ubique ex mala radice quadam pullulat: neque ego de his, qui hypocrisi Diabolica reuelationes, visiones, & raptus falsos commentiti sunt, quin aliquid eiusmodi recepissent, loquor, sed de his, qui talia à Dæmone, quamuis non absque culpa, & consensu proprio passi sunt, & receperunt. De prioribus dici potest, quod decipiantur; antiquus siquidem serpens eisdem in passionibus immortificatos sensusque interiores parum in scientia Diuinarum rerum exercitatus agnoscens, astutissima subtilitate celatam præsumptionem ipsis inducit, se à Deo multum acceptos esse, subripitque humilem timorem, atque desiderijs vanis curiositatis, ac res altas sciendi eos effert, cupidinem denique ingerit visionum*

extaticarum, singularitatis, ac in fauoribus Diuinis eminentia, quibus omnibus aditus ipsis panditur, ut erroribus, falsisque illusionibus eos obruat, sensusque confusa interius caligine hebetet, quin quidquam diuinum intelligant, & verum præter id, quod inimicus exhibet ad fallacijs suis fidem abstruendam, ac suum venenum occultandum.

66 Periculosa huic deceptioni (prosequitur) occurritur, se anima humiliando, nonque altum sapere desiderando, de profectu suo non statuendo in Tribunali proprij Iudicij, & prudentia passionibus subiecto, sed omnia Deo committendo, & eius Ministris, ac Confessarijs doctis, atque intentionem examinando; sic enim ambigi non poterit cognitum iri, num anima fauores hosce ambiat veluti medium virtutis, & perfectionis, anue ob vanam exteriorem gloriam apud homines; tutissimum verò est eos nunquam desiderare, sed semper periculum, formidare, quod reuera magnum est omni tempore, maius autem in principio: Deuotiones siquidem sensibiles, ac dulcedines etiamsi à Deo sint (eas etiam quandoque Dæmon immitatur) non impertiantur, eo quod capaces sint recipientes cibi solidi secretorum, ac fauorum altissimorum, sed velut alimentum Parvulorum, ut à vitijs sincerius se abstineant, sensibilibusque se abdicent, non verò ut prouectos in Virtute se credant; cum etiam raptus ab admiratione causati plus ignorantia, quàm amoris supponant: Quando verò amor eò pertingit, ut sit extaticus, feruidus, ardens, nobilis, liquidus, inaccessibleis, nullius alterius rei, nisi quam prosequitur patiens, imperium sibi supra omnes humanos affectus vendicat, & anima tunc disposita est ad recipiendam lucem Diuinarum reuelationum, & visionum occultarum, tantòque magis disponitur, quantò huius lucis ope nouit eas minus desiderare, velut minoribus etiam beneficijs indigna putatur.

67 Posthæc vtilissima quidem, ac sanissima descendendo ad aperiendas, & explanandas visiones, quas Beatissima Virgo in hac vita mortali habuit, primam, & maximam Ven. Author adstruit notitiam intuitiuam, & claram Diuinæ Essentiæ num. 620. primæ partis. Dispositiones prærequisitas declarat, quarum prima est, inquit, gratia sanctificans in extraordinario, & eminenti gradu: gratiam comitari debet magna potentiarum puritas, ab omni reliquia, & effecta culpæ defæcata, perinde ac si in vase, quod contiuisse immundum, & putridum liquorem, infundendus esset liquor alter purissimus, ut opus esset, illud purificare, & mundare, quoad usque nullus, vel minimus præteriti liquoris degeneris, vel odor, vel color, vel sapor remaneret: opus est præterea, ut peccati fomes vel omnino extinctus, vel alligatus, & cauterizatus sit, ut Creatura nullam sentiat grauedinem, aut pondus in peccatum inclinans. Secunda dispositio præcedenti longe eminentior passiuæ est, nimirum quædam purificatio eiusdem animæ per ignem (ut ita loquar) spiritualissimum, qui ipsam purgat, defæcat, sicut ignis materialis aurum in fornace purificat, & sicut Seraphin labia Isaiæ calculo purificarunt ignito: huius dispositionis effectus (prosecuta) discretissimè, ut videre est, describit. Tertia dispositio est, quidam vapor, vel lumen Diuinum, lumen gloriæ præcedens, cuius effectus est animam eleuare ad quendam altiorem statum serenum, in quo dulcissima pace fruitur. Ex his tribus dispositionibus prima, & secunda deseruiunt pro mortificandi;

tertia tamen pro viuificanda, & sananda natura. In eisque Deus se gerit velut Pictor, qui primo delineat imaginem, deinde primis coloribus imbuat, & tandem ultimam adhibet manum: his omnibus (concludit) succedit lumen gloriæ secum afferens Diuini obiecti præsentiam.

- 68 Secunda visio dicitur, & est abstractiua cognitio Diuinæ essentiæ: præ qua expendenda, discrimen ab intuitiua præmittit, ad eamque omnes illas dispositiones, quas superius recensuimus prærequirit excepto lumine gloriæ, vaporemque ipsum præcedente eius effectus declarat, eaque anima constituitur in atrijs Domus Domini: attingit etenim Deum medio quodam subtilissimo velamine, quasi ipsum prospiciat per fenestras, siue cancellos.
- 69 Tertium genus visionum, & reuelationum est intellectuale inferius quidem respectu visionis præcedentis, & si illa etiam sit intellectualis: Vnde inter utramque, duo maximè intercedunt discrimina. Primum, quod obiectum visionis intuitiua est inter obiecta intelligibilia omnia supremum: Visiones tamen istæ intellectuales plura, & diuersa obiecta habent; per eas namque attinguntur res materiales, & spirituales, veritates, & Mysteria intelligibilia. Aliud est discrimen, quod abstractiua visio causatur per speciem altissimam supernaturalem obiecti infiniti. Communis verò intellectualis aliquando causatur per species infusas obiectorum reuelatorum, aliquandoque sufficiunt species materiales acquisitæ, quibus intellectus nouo lumine supernaturali illustratus, Mysteria, quæ Deus reuelat, intelligit: hoc visionum genus (inquit) securissimum est; cum infusio luminis vires cuiuscumque Creaturæ siue Angelicæ, siue humanæ transcendat: hisque visionibus Sanctos veteris Testamenti, & noui Prophetas afflatos frequentes fuisse asseuerat; ad perfectam siquidem prophetiam lumen infusum, & intelligentiam exigit.
- 70 Quartum sibi vindicat locum visio imaginaria, cuius naturam mirè distinguit, & quomodo ex combinatione specierum, vel denuò causatarum, vel in phantasia excitatarum resultet, clarissimè edisserit eius inferioritatem respectu intellectualis, & quàm obnoxia sit periculo deceptionis, cum hic locum habere possint Dæmonis figmenta, ac propterea quàm cautè examinari, & discerni debeant, attentissime animaduertit, vt nihil in hac parte desiderandum superesse videatur.
- 71 Deniquè duplicem visionem corpoream propriam videlicèt, & illusoriam reponit, quomodo fiant mirè explanat, & quales fuerint hæ visiones, de quibus in pluribus Sacræ Scripturæ locis fit mentio, aptè distinguit, modum eas recipiendi aperit, atque reliqua, quæ in his præstari debent ad omnem illusionem præcauendam solerter indicat, & postmodum regulas, quibus spiritus gubernari debent in his omnibus, & quos effectus hauriri debeant enixè adiuncta cælesti doctrina B. Virginis præscribit: quibus tandem accedit de modo Angelicæ locutionis, & mutæ reuelationis, siue allocutionis opportuna pertractatio.
- 72 Ex quibus omnibus summarè colligitur, quàm utilis, sana, & securæ sit Doctrina præ mysticis, & spiritualibus personis, earumque Directoribus; quandoquidem breui, & perspicua methodo quidquid

quid difficile, & inaccessum in vita spirituali offenderunt Theologi explanatur, quidquid abstrusum, & abditum est, referatur, quidquid obscurum, & calliginosum est, illuminatur, idque tam solidè, tantaque cum Sanctorum Patrum, Doctorum, & Magistrorum Mysticorum consonantia, ut si in statera iusta appendatur, nihil reperietur minus habens, nullusque apparebit ex impijs erroribus, in quos præceps irruit Pseudomitta Molinos, siue quod attinet ad sensibilem deuotionem abolendam, siue purgantia vitiorum exercitia propellenda, siue meditationis, & contemplationis actiuas operationes reiciendas, siue alia quæcumque Dogmata deuia pestifera introducenda, quæ ex huius mysticæ Dei Ciuitatis Doctrina non corruat, & prosternatur; Immo vel hoc breui, quem summauimus, discursu, omnis eius impietas obtruncata remanet, ut consideranti patebit.

73 Si deinceps speciales errores, & blasphemias, quas ipse contra Sanctissimam Dei Genitricem diffundere conabatur, si tempus, quo eo mediante Diabolus venenum, iramque contra ipsam euomere moliebatur, cum doctrina mysticæ Dei Ciuitatis, quam Deus per dilectissimam suam sponsam Venerabilem Matrem Mariam à Iesu Mundo referare dignatus est, conferantur, specialissimam Dei prouidentiam desuper admirans quisque agnoscet, atque laudabit, qua antidotum contra venenum præuenire sibi placuit. Tres igitur propositiones impijssimas, & blasphemias euomere ausus est ille contra Beatissimam Virginem: Prima quæ est trigesima tertia, nimirum: *Non expedit animabus per viam internam incedentibus elicere actus internos ergà Beatissimam Virginem.* Secunda, quæ est trigesima sexta: *Nulla Creatura, neque etiam Beatissima Virgo sedere debet in corde nostro, quia solus Deus vult illud occupare, & possidere.* Tertia, quæ est quadragesima: *Beatissima Virgo nullum vnquam opus externum peregit, & tamen est sanctior omnibus Sanctis.*

74 Aduersus hæc ergò propositiones impias quidem venenosas, & blasphemias Altissimus Diuina sua prouidentia occurrere, antidotumque præuenire dignatus mysticæ Ciuitatis Lucernam accendere, eamque mortalium oculis proponere voluit, voluisseque nemo non agnoscit, si interiora, & exteriora huius Ciuitatis, si totius vitæ Beatissimæ Virginis, quam descriptam continet, si interna, & externa opera, si gesta eius mira, quæ in exemplum, imitationem, cultum, & deuotionem erga eandem referantur, meditetur, eò & maximè, si ut dictum est temporis circumstantia, quo impijssimo Molinos, eiusque erroribus pijsimam Virginem Christi sponsam Abbatissam Mariam à Iesu, eiusque scripta obijcere dignatus est Deus, animaduertatur, nimirum sub sanctæ memoriæ Innocentio XI., tunc enim vtriusque Doctrina in examen, ac iudicium Sanctæ vniuersalis Inquisitionis vocata est, à qua damnandam fore Doctrinam Molinos Decretum emanauit, eamque præfatum Summum Pontificem, velut hereticam, erroneam, scandalosam, suspectam, blasphemam, aurium piarum offensiuam, temerariam, Doctrinæ Christianæ relaxatiuam, peruersuam, & seditiosam respectiue anathematizauit; Doctrinam verò in Mystica Dei Ciuitate contentam, et si prohibendam fore iuxta votum eiusdem Sa-

cræ Congregationis iudicauit fore prohibendam anno 1681. ; nulla tamen qualificationis nota in particulari apposta, sed in genere tantum, vti apparet ex eiusdem Decreto prohibitio: Vnde rematurius considerata eam prohibitionem suspendendam fore non sine Dei speciali impulsu, vt pie creditur, quatuor nondum expletis mensibus post eius publicationem decreuit, eidemque Sacro Tribunali, à quo emanauit, iniunxit super hoc negotio supersedere, non obstante, quod ratio, & stylus aliter suaderet, vti etiam ex literis eius ad Reges Catholicos directis, apparet. Idque merito, tum vt rumoribus ex præfata prohibitionem in Populo Christiano exortis, atque ab iisdem Regibus Catholicis expositis occurreret, tum ex secreta piorum virorum informatione habita de sanitate, & vtilitate Doctrinæ librorum, tum præcipuè ne simul Doctrinæ ex Diametro oppositæ, vna hæretica, altera Catholica, vna perniciosa, altera salutaris, vna scandalosa, altera sanissima, vna Doctrinæ Christianæ peruersa, altera ad eam stabiliendam vtilissima, vna deniquè cultus, & venerationis ergà Beatissimam Virginem euersa, altera eius amoris, & imitationis persuasua, prohiberi simul in Ecclesia audiretur.

- 75 Aliam postremò non exiguam vtilitatem huius historiæ adijcimus, quod in ea videlicet occasione tentationum, ac certaminum, quæ cum lucifero eiusque sequacibus, Deo sic disponente, ad nostram cauthelam, & instructionem Beatam Virginem habuisse, victoriasque reportasse eius Famula varijs in locis eousque occulta, recenset, manifesta fiant Damonis contra humanum genus dira machinamenta, astutissimi astus, & ad peccandum incitamenta, vt vel hinc dumtaxat discant mortales, quanta opus habeant præuentione, timore, subsidioque de alto, vt communis hostis laqueos euadant. Documenta desuper vtilissima per totam quasi historiæ adiungit, exempla efficacissima in Christo, & eius Sanctissima Matre ad oculos proponit, ac media potentissima producit, & tandem quidquid perfectionis, virtutis, & vtilitatis desiderari potest, in laudata historia, quisquis sanis oculis, pioque studio proprii profectus percurrat, ac meditetur, præostensum inueniet.
- 76 In summa eius materia adeo sana, vtilis, & inuulnerabilis est, quod et si eius principale argumentum vita sit Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ, Dona, Gratiæ, Facta, ac Dicta, Mysteria, & Sacramenta, quibus Dei Omnipotentia ab impertransibili nunc, quo eam elegit in Matrem suam, & à primo suæ Immaculatæ Conceptionis instanti ad adorantem vsque eiusdem Assumptionem in Cælum ineffabiliter decorauit, huius tamen præcipue obiecti intuitu inexcusabiliter notabilia, vel potius omnia Christianæ Religionis Mysteria mirè in ea explanantur, nimisque credibilia fiunt. Catholica Romanæ Ecclesiæ origo, initia, propagatio, stabilitas, & progressus aperiuntur, Sacrosancta Euangelia, Sacra Concilia Generalia, & Congregationes, Supremum nec non Ecclesiæ Caput, quanta veneratione sint habenda demonstratur. Decalogi præcepta, & Ecclesiæ, atque Sacramenta, Ritus, & Ceremoniæ, fastiuitates introductæ dilucidantur, totius vitæ Christi Ecclesiæ authoris gesta, ac Doctrinæ recensentur, difficultates, & intricati Textus Sacri quamplures conciliantur, Acta Apostolorum pro Ecclesiæ pro-

propaganda, Euangelistarum deputatio ad illam illustrandam, aliorumque sanctorum, & Patriarcharum, & præcipuè Ioachin, & Annæ, Iosephi, Ioannis Baptistæ, eiusque Parentum, Stephani, & Pauli mira gesta narrantur, varijs in locis dispersa.

77 Abdita præterea Diuinæ Providentiæ Decreta declarantur, virtutum eminentia, vitiorumque faditas miris varijs coloribus depinguntur, studium virtutis, & perfectionis, viaque ad currendum plana, & secunda sternitur, spiritus elevationis arcana manifestantur, & vt paucis plura complectamur, ultra scopum præcipuum incidenter in ea historia versantur solidiores subtilitates omnigenæ Theologiæ Sacræ speculatiuæ, dogmaticæ, expositiuæ, Mysticæ, ethicæ, siuè moralis, atque adeo dum tam ingens difficultatum doctrinarum moles hominis cuiusuis etiam mediocris Capacitatis captui tam facili methodo styloque plano aptatur apertissime inde cognoscitur magnitudo, pondus, & utilitas huius operis, quod singulis nec non siuè doctis, siue indoctis pijs tamen sufficiens opportunum habeatur manuale totius vitæ Christianæ. Id quod ex doctrinis Sanctissimæ Virginis Magistræ famulæ suæ tam pro se, quam pro quolibet hominum statu, sexu, & conditione traditis atque singulis capitibus resumptis clarè apparet; atque ex optimis salutaribus fructibus, quos Fideles vbique Terrarum ex eius lectura collegerunt, & colligunt, quorum plures Viri aliàs doctissimi, quos in Positione principali (innumeris alijs prætermisissis) produximus, plus se didicisse in omni materia, vberioresque spiritus fructus ex huius historiæ lectione, quam pluribus annis studiorum varios libros euoluendo, collegisse testantur.

78 Vnde non immerito Illustrissimus Augustæ Ordinarius facultati annuens pro impressione historiæ idiomate Latino factæ anno 1713. post mira illius encomia eius lectionem sequentibus experimento ductus commendat dicens: *Hinc nihil quod amplius testari, aut addere queam, valeo, quam vt omnes Sacræ Historiæ amatores, & quosque Mariæ Filios ex totis visceribus inuitem, & compellam, vt cæteris Historijs hanc diuinitus dictatam præferant sæpe sæpius euoluant, & imitentur affectu, & effectu doctrinas omnino Cælestes, & fructus centuplum tam in hac Vita, quam in tota Aternitate sequantur. Ita (concludit) ex lectione Operis, & experimento censeo affectus. Ita quoque innumeri alij, & ita quisquis idem opus pro studio propriij profectus legat, percurrat, obseruet, haud experi, censereque contineri nequibit.*

PERORATIO SUPPLEX AD SANCTISSIMVM.

PRæostendimus hucusque (BEATISSIME PATER) summam totam materiam, siue Doctrinam in prælaudata historia contentam. Modò itaque totum Theologorum Catholicorum, piorum æque ac Sapientum cetum in certamen inuitare, siue euocare coram Sanctitate Vestra, si nobis permitteretur, auderemus, dubium hoc ventilandum, oppugnandum, ac propugnandum proponentes: *An in Libris Ven. Matris Mariæ à Iesu Agreden aliqua propositio, vel etiam vnicum Iota, siue apex, materiam, vel Doctrinam explanatam concernens contineatur, continerique positio aliquo*

quo fundamento efficaci, cui non facile contradicere liceat, vel fieri satis non valeat, concludatur contra Fidem, vel bonos mores, vel Doctrinam communem Ecclesiæ ex Canonicis Scripturis, Sacris Concilijs, veris traditionibus, vel SS. Patribus communi calculo traditam?

Omnes, & singulas obseruationes, siue difficultates, quæ contra præfatos Libros magno studio, & conatu efformatæ apud Sanctam Sedem hucusque emanarunt, fideliter extractas, nullaque prætermissa retulimus, hisque duplici responsione typis excussa, & exhibitæ satisfecisse putamus. Ad eas verò quod attinet, quæ velut nouæ nondum euacuatae in reipsonem de mandato S. V. in scriptis sunt nobis communicatæ, haud mirari nequimus, tum quod velut tales producantur, quandoquidem quam plures earum, vt videre est, iam prius erant obiectæ, eisque si non ad plenum, ad sufficientiam satisfactum in priori Responsione tum, & maximè quod vix, aut non vix vlla appareat ex eis difficultas supra, vel contra adeo vastam materiam, Doctrinarumve molem, qualis ex eis Libris extracta, explanata, examiniq; commissa extat recensita, vt pariter etiam videre est.

Porro quam plura velut reuelata in eis narrari, ex aduerso annotatur, quorum quædam velut noua, inaudita, & extrauagantia, alia exigua, inutilia, siue nullius momenti, alia stulta, siue ineptia, alia velut meræ imaginationes, siue somnia, alia tandem dicta, vel facta Beatissimæ Virginis, eiusque Sanctissimi Filij velut in digna à Deo reuelari, atque in Ecclesia proponi, obseruantur, sed nunquid inprimis ea, vel quidquam eorum regulis Fidei, bonis moribus, vel doctrinæ communi Ecclesiæ aduersari positiuo aliquo fundamento efficaci probatur? Non sane. Importune ergo, & extra messem ad intentum, siue finem præscriptum, ac præfixum, vt à principio stabilitum manet, adducuntur, & annotantur.

Si verumtamen ea, quæ varijs in locis Positionis primæ, & præcipue Classe 3. art. primo §. vnico recolantur, nihil minus dignum in præfata Historia recenseri, sed omnia quantumuis exigua, inutilia, & indigna humano tepore in se, & secundum se hoc est in cortice considerata, nudaque ab spiritu, mente, & scopo Ven. authoris, videantur, prout sunt tamen circumstantiæ euentuum, & Mysteriorum, quæ de primaria intentione referantur, magna reuera, vtilissima, digna, valdeque necessaria ad historiæ integritatem esse validis fundamentis ibidem adductis, exemplis videlicet Sacræ Scripturæ, deuotissimis SS. Patrum, Doctorumque Mysticorum contemplationibus, priuatis reuelationibus conuincitur. Sed vt quid moram tempusque desuper perdimus? Sat sit dixisse, nihil ex hisce annotatis intento præscripto, ac præfixo aduersum concludi, & probari.

Stabilito ergo, & firmato examen Librorum Ven. nostræ Abbatissæ de mandato S. V. commissum vnice circa materiam, siue Doctrinam in eis contentam versari, siue restringi pro nunc, Iure reseruatò Domino Fidei Promotori accedente tempore super dubio virtutum excitando proponendi quasunque animaduersiones, quæ sibi occurrent, in Sacrorum Rituum Congregatione vna simul cum responsionibus examinandas, non retardato interea cursu

31

Causa principalis, si observationes siue difficultates denuo excitatae, ac productae attente considerentur nullam contra Fidem, bonos mores, Doctrinamve Ecclesiae communem quidquam concludere Sapientissimos, atque ac piissimos Iudices agituros, votumque proinde fauorabile prout de Iure laturos non dubitamus; Idque à S. V. approbandum, ac decernendum nihil obstare in Causa Beatificationis, & Canonizationis Ven. Dei Famulae Matris Mariae à Iesu de Agreda à tot annis, atque expensis agitata, ut ad ulteriora procedatur, ad maiorem Dei gloriam, eius Sanctissimae Matris deuotionis, & Cultus incrementum, atque omnium Fidelium, eiusdem praecipue Deuotorum id ipsum ubique Terrarum anxie peroptantium consolationem spe firma confidimus, & praecunctis utpote interesse in ea Causa habens

*Seraphica Minorum Religio eiusque nomine Postulator ad pedes S. V. prouolutus
Fr. Emmanuel Fernandez dell Rio Lector
Iubilatus Prouinciæ Burgensis in Hispania &c.*

31

Causa principalis, si oblationes sine difficultate deinde exier-
 it, ac proinde attente considerentur nullam contra fidem, bonos
 mores, doctrinam, & libertatem communem quidem concludere
 sapientissimum, tunc ac postremo iudices aguntur, votumque
 proinde laudabile prout de late latetur non dubitamus; Idem
 a S. V. approbandum, ac decretandum nihil obstat in Causa
 Beneficentiae, & Canonizationis Ven. Dei Fratris Martini
 à S. de Agreda à tot anni; atque expresse agitata, et ad effectum
 procedatur, ad maiorem Dei gloriam, eius Sanctissimae Matris
 devotionis, & Cultus incrementum, atque omnium Fidelium
 eisdem praecipue Devotionem ad ipsam vixit Terram, ac
 peroptatum consolationem, & sine conditione, & periculis
 vixit interesse in ea Causa habere

Scraphica Altorum Religio eiusque nomi-
 ne Prolator ad pedes S. V. pronuntiatus
 Fr. Emmanuel Fernandez del Rio Lector
 habitans Provinciae Burgensis in Hispa-
 niæ B.